

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Analýza a zhodnocení alternativních zdrojů financování neziskových organizací působících v
oblasti vzdělávání a zdravotní péče

Analysis and Evaluation of Alternative Funding Sources of Non-profit Organizations
Operating in Field of Education and Health Care

Student: Petra Frömlová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Kovářová, Ph.D.

Ostrava 2018

Zadání bakalářské práce

Student:

Petra Frömllová

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma:

Analýza a zhodnocení alternativních zdrojů financování neziskových organizací působících v oblasti vzdělávání a zdravotní péče
Analysis and Evaluation of Alternative Funding Sources of Non-profit Organizations Operating in Field of Education and Health Care

Jazyk vypracování:

čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Neziskové organizace
  3. Analýza financování zvolených neziskových organizací
  4. Zhodnocení možnosti využívání alternativních zdrojů financování zvolených neziskových organizací
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BOUKAL, Petr et al. *Fundraising pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2013. 264 s. ISBN 978-80-247-4487-2.
- ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2012. 144 s. ISBN 978-80-247-4040-9.
- ŠPALEK, J., V. HYÁNEK, L. FÓNADOVÁ et al. *Na penězích záleží: české neziskové organizace v 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2017. 144 s. ISBN 978-80-210-8430-8.

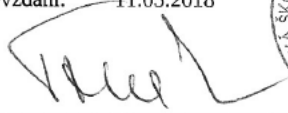
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 11.05.2018

_____
doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

_____
prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci zpracovala samostatně na základě uvedené literatury.

V Ostravě dne 11. května 2018

Petra Frömlová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí bakalářské práce Ing. Evě Kovářová, Ph.D.
za trpělivost a poskytnutí cenných rad a připomínek v průběhu psaní bakalářské práce.

OBSAH

1	ÚVOD.....	4
2	NEZISKOVÉ ORGANIZACE	6
2.1	NEZISKOVÉ ORGANIZACE V ČESKÉ REPUBLICE – SPECIFIKACE A ZAMĚŘENÍ ČINNOSTI.....	6
2.2	HISTORIE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	9
2.3	NEZISKOVÉ ORGANIZACE PO ROCE 2014.....	11
2.4	FINANCOVÁNÍ NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE.....	13
2.4.1	Zdroje financování neziskových organizací	14
2.4.2	Způsoby získávání finančních prostředků pro neziskové organizace.....	17
a)	Public relations	17
b)	Fundraising v neziskové organizaci	17
c)	Lobbing neboli obhajoba zájmů	18
2.5	FINANČNÍ PLÁNOVÁNÍ V NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACI.....	18
3	ANALÝZA FINANCOVÁNÍ ZVOLENÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	20
3.1	NEZISKOVÉ ORGANIZACE V OBLASTI ZDRAVOTNÍ PÉČE A VZDĚLÁVÁNÍ	22
3.2	NADAČNÍ FOND KAPKA NADĚJE.....	24
3.3	FINANCOVÁNÍ NADAČNÍHO FONDU KAPKA NADĚJE V ROCE 2012 AŽ 2016	25
3.4	ČLOVĚK V TÍSNI.....	30
3.5	FINANCOVÁNÍ OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST ČLOVĚK V TÍSNI V ROCE 2012 AŽ 2016	31
4	ZHODNOCENÍ MOŽNOSTI VYUŽÍVÁNÍ ALTERNATIVNÍCH ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ ZVOLENÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	34
4.1	ZHODNOCENÍ NADAČNÍHO FONDU KAPKA NADĚJE	34
4.2	ZHODNOCENÍ OBECNĚ PROSPĚŠNÉ SPOLEČNOSTI ČLOVĚK V TÍSNI	40
4.3	STRATEGIE, DŮVĚRYHODNOST A TRANSPARENTNOST VYBRANÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	44
5	ZÁVĚR	49
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	53
	SEZNAM OBRÁZKŮ	
	SEZNAM TABULEK	

1 ÚVOD

Neziskový sektor hraje v národním hospodářství České republiky významnou roli v poskytování služeb a veřejných statků. Největší oblastí působení neziskového sektoru jsou sociální služby, které zajišťují příspěvkové organizace státu, samosprávy nebo nestátní neziskové organizace. Nestátní neziskové organizace se převážně angažují v oblasti, které nejsou zabezpečeny státem nebo nejsou poskytovány v dostatečné míře. Pro úspěšnost neziskové organizace musí být splněno mnoho vlastností. Je potřeba mít srozumitelné poslání a fungující statutární orgány. Organizace neustále rozvíjí svou firemní kulturu, zajímá se o svoji budoucnost a je schopna reagovat na změny. Využívá všechny možnosti, aby byla slyšet a vidět. Pro svoji činnost získává finanční prostředky z více oblastí zdrojů.

Obsahem této bakalářské práce je seznámení se s neziskovými organizacemi, jejich historií, původem a vývojem až do současnosti. Teoretická část bude v první řadě zaměřena na historii neziskových organizací, původ jejich vzniku a jejich rozvoj, až po současnost. Především po roce 1989 se ve střední Evropě, jejíž součástí je samozřejmě i Česká republika, byl zpuštěn proces zásadních a velkých změn. Tyto změny se promítly snad do každé části státního sektoru. Jednou takovou změnou byla v naší zemi bezesporu i obnova soukromého nestátního neziskového sektoru. Je sice trochu paradox, že se po roce 1989 začalo objevovat něco, co bylo pro naše prarodiče za dob první republiky, nebo ještě dříve, v dobách druhé poloviny 19. století, naprostou samozřejmostí. V každém případě se i přesto jedná o nový začátek nestátního neziskového sektoru v České republice.

Sektor procházel různými proměnami a především v posledních dvou desetiletích prošel velmi intenzivním vývojem. Tyto vývojové změny mají v reálné podobě za následek rostoucí počet neziskových organizací a zároveň rozšiřující se rozsah jejich zaměření a profesionalizace.

Cílem bakalářské práce je představit problematiku hospodaření financování neziskových organizací, zhodnotit financování a využití všech možností financování nadačního fondu Kapka naděje a obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni, a to na základě analýzy vybraných ekonomických dat. Ve zpracování bakalářské práce jsou aplikovány metody popisu, analýzy a následné zhodnocení. Dále je použita odborná literatura z oblasti neziskových organizací, platné právní předpisy, informace z výročních zpráv.

První část bakalářské práce je čistě teoretická a je zaměřena na neziskové organizace. Bude popsána specifikace a zaměření činnosti. Přiblíží se historie těchto neziskových organizací, jejich právní úprava po legislativní změně v roce 2014 dále financování a finanční plánování.

Druhá část bakalářské práce je orientována na analýzu nestátních neziskových organizací. Jedna kapitola se věnuje blíže nadačnímu fondu Kapka naděje, který působí v oblasti zdravotní péče a jedna obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni, působící v oblasti vzdělávání. Nejprve bude charakterizována organizace, její organizační struktura, činnost, důvod vzniku a přínos pro společnost. Bude analyzováno financování, a to za pomoci výročních zpráv z let 2012 až 2016.

Třetí část se bude zabývat zhodnocením možnosti využívání alternativních zdrojů financování zvolených neziskových organizací. Zvlášť bude hodnocen nadační fond Kapka naděje a obecně prospěšná společnost Člověk v tísni. Způsobem hodnocení bude meziroční srovnání objemu finančních prostředků získaných prostřednictvím jednotlivých možných zdrojů. Poslední kapitola třetí části bude věnována hodnocení, a to na základě analýzy, obsahu jejich výročních zpráv a webových stránek obecně a bude zhodnocena transparentnost vybraných neziskových organizací.

2 NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Pro snadnější pochopení fungování neziskových organizací je potřeba věnovat prostor pro charakteristiku v národním hospodářství. Je potřeba vymezit rámec, ve kterých se nachází a kde plní v národním hospodářství své poslání.

2.1 Neziskové organizace v České republice – specifikace a zaměření činnosti

Národní hospodářství je možno chápat jako soustavu subjektů a vazeb mezi nimi. Organizace se vytvořily v procesu vývoje společnosti za účelem produkce statků, jimiž jsou uspokojovány potřeby lidí, žijících na území určitého státního útvaru.

Hospodářství každé země lze rozdělit na dva základní sektory:

- ziskový sektor,
- neziskový sektor.

Subjekty operující v ziskovém sektoru mají za cíl dosáhnout zisku za pomoci prodeje nabízených statků a služeb, jsou nositeli podnikatelského rizika a ve většině případů se nemohou spolehnout na zdroje jiných subjektů.

Neziskový sektor obsahuje subjekty, které mají za úkol spíše dosáhnout přímého užitku. Do neziskového sektoru se řadí například organizace poskytující veřejné služby, organizace pracující pro své členy, organizace financující činnosti ostatních. Působí ve veřejně prospěšných oblastech, jako je péče o zdravotně postižené, sociální služby, řešení sociálních situací, ochrana životního prostředí, kultura a ochrana kulturních památek a v oblasti sportu.

Neziskový sektor je možno dále členit na neziskový veřejný a soukromý sektor, či na sektor domácností.

Obrázek 2.1 Členění národního hospodářství podle principu financování

Zdroj: Strecková, Malý a kol. (1998) – vlastní úprava

Veřejný neziskový sektor

Subjekty ve veřejném neziskovém sektoru jsou většinou zakládány státními orgány, kraji, městy a obcemi. Nejsou založeny za účelem dosažení zisku, ale spíše poskytování přímého užitku. Tyto instituce jsou většinou známé jako „příspěvkové organizace“. Příspěvkové organizace mohou založit jak ministerstva, tak územně samosprávné celky. Jsou vytvářeny k prospěšnému účelu, který je v takovém rozsahu, že je nutné samostatné zastřešení konkrétní organizací. Příspěvkové organizace jsou zapisovány do obchodního rejstříku.

Soukromý neziskový sektor

V podstatě se jedná o ty samé subjekty jako v případě neziskového veřejného sektoru, ale hlavním rozdílem je zakladatel v podobě soukromého subjektu. Jejich cílem je opět dosažení přímého užitku. Při splnění některých kritérií mohou být částečně financovány z veřejných zdrojů. Obecně se dá říci, že nestátní neziskové organizace tvoří klíčovou skupinu v kategorii neziskových organizací. Zároveň se na ně lze nahlížet z několika různých úhlů vymezení:

- Negativní vymezení

Pod pojmem „negativní“ se ukrývá právě vymezení ziskovosti. Tyto organizace sice mohou zisk vytvořit, což ale není primární cíl a proto je vrácen zpět do organizace za účelem naplňování dalších cílů a skutků.

- Právní vymezení

Založení takové organizace je provedeno na základě zákonů a dle předepsaných pravidel. Samozřejmostí je dodržování platných účetních a daňových zákonů. Nejčastěji je tedy možno setkat s organizacemi ve formě právnické osoby.

- Ekonomické vymezení

Vymezení na základě získávání finančních prostředků. Hlavním zdrojem financování neziskových organizací jsou prostředky poskytnuté veřejným nebo soukromým subjektem, což platí i pro tržní sektor.

- Funkcionální vymezení

Jedná se o konkrétní účelové vymezení dané organizace. Může se zaměřovat na oblast kultury, náboženství, vzdělání, zdravotnictví a další.

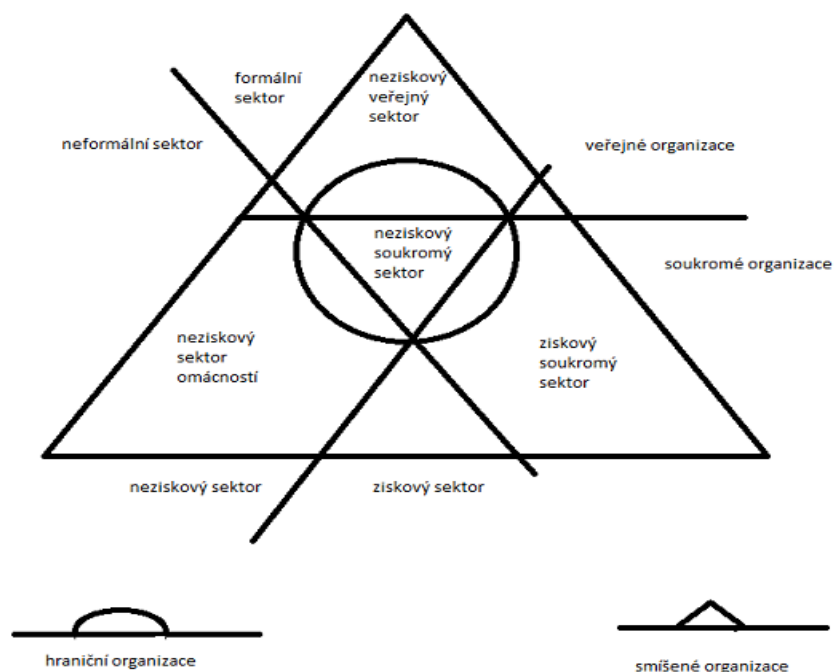
Sektor domácností

Součástí národního hospodářství je sektor domácností. Jedná se o neformální sektor; v rámci národního hospodářství má důležitou roli a proto je do „třetího sektoru“ velmi úzce zapojen. Sektor domácností je pro „třetí sektor“ životně důležitý. Je nejenom zdrojem peněžních prostředků, ale také dobrovolníků, bez kterých by „třetí sektor“ nemohl plně a funkčně existovat. Sektor domácností má význam pro formování občanské společnosti, jejíž kvalita je zpětně určující pro kvalitu těchto organizací

Pro ještě detailnější přehled se nabízí prohlédnout si nákres švédského ekonoma Victora A. Pestoffa. Hospodářství státu Pestoff dělí na čtyři sektory dle třech kritérií. V závislosti na financování provozu a rozvoje rozděluje sektory na ziskový a neziskový. Podle vlastnictví na sektor veřejný a soukromý a podle míry formalizace dělí sektory na formální a neformální.

Ve svém sektorovém vymezení tedy vykresluje ziskový soukromý sektor, neziskový veřejný sektor, neziskový soukromý sektor a neziskový sektor domácností.

Obrázek 2.2 Sektorové vymezení neziskového prostoru

Zdroj: Rektořík (1998), vlastní úprava

Obecně lze říci, že hlavním dělícím prvkem neziskových organizací je jejich příslušnost mezi soukromým a veřejným vlastníkem, od kterého se odvíjí v převážné míře zdroj financování. A následuje konkrétní cíl zaměření dané organizace. Je nutné si také uvědomit, že neziskové organizace často působí i za hranicí daného státu.

2.2 Historie neziskových organizací v České republice

Prvopočátky neziskových organizací sahají až do období Říma, kde se zakládaly takzvané „fundace“, které měly za úkol podporovat nadané umělce. Důležitou osobou v této době byl Gaius Cilnius Maecenas. Dle jeho příjmení bylo odvozeno slovo „mecenáš“.

V dalších letech, nebo spíše staletích se zaměření těchto nadací poněkud měnilo. V období kolem 12. století začali vznikat „špitály“ především pro přestárlé, chudé a nemocné. Místo vzniku bylo většinou v blízkosti klášterů. Na našem území se o jejich vznik zasloužily především Sv. Anežka Česká, Sv. Ludmila a Zdislava. Mezi nejznámější organizace tohoto druhu patří:

- Vlašský špitál,
- Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského (boromejky),
- Křížovníci s červenou hvězdou.

Většinou platilo, že tyto organizace byly zaštiťovány církví.

Od 18. století se začíná zapojovat stále více mimocírkevních organizací a důležitou pozici začíná přebírat stát. Vzniká tak velké množství besed, klubů, jednot, asociací a dalších. To je způsobeno především rozvojem společnosti a možností svobodného rozhodování.

Zvláštní roli v tomto období měly takzvané „cechy“ (cech = řád, společenství). Členství v těchto organizacích bylo povinné, kupříkladu na základě řemesla. Jeden z prvních cechů založil panovník Přemysl Otakar II a jednalo se o cech pražských řezníků. Další cech, konkrétně cech českých malířů, založil Karel IV (Boukal, 2009).

Vznikem samostatného státu v roce 1918 se otevřel prostor pro svobodnou činnost nejrozličnějších dobrovolných a dobročinných spolků. V tomto směru navázala tato sdružení na bohatou spolkovou činnost minulého století. Ve druhé polovině 19. století nastal obrovský kvantitativní, ale i kvalitativní rozmach společnosti. V sedmdesátých letech už existovalo více než 3000 různých spolků, v devadesátých letech přes 10 000 a jejich počet později ještě rostl. Organizace pokrývaly celé široké spektrum života společnosti a jejich potřeb. Vznikající

organizace podporovaly osvětu a kulturu vzdělávání, vydávání knih apod., vedle toho se rozvíjelo odborové hnutí. Dobrovolné organizace byly v samostatném československém státě zřizovány na základě spolkového práva a zahrnovaly celou škálu organizačních forem, od soukromých přes obecní, náboženské, národnostní až po tzv. spolky s charakterem polooficiálním, které byly pověřeny poměrně širokými kompetencemi (např. Zemské a Okresní péče o mládež, Československý červený kříž, Masarykova liga proti TBC a jiné). Organizace dobrovolných seskupení byla v tomto období na velmi dobré úrovni, jelikož zahrnovala síť malých organizací a poboček až po okresní, zemská nebo národní ústředí. Velká skupina spolků se v období mezi válkami věnovala péči o chudé a mládež. V roce 1931 bylo na území Československé republiky pouze v oblasti sociální péče registrováno 5140 spolků a 1450 ústavů a zařízení, které byly v majetku spolků. Podíl nestátních subjektů na celkových nákladech na sociální a humanitární péči byl asi 26 %. Mimo spolky zajišťující sociální a zdravotnické služby existovaly spolky, které by se dnes mohly nazvat jako zájmové nebo spolky pro volný čas. Jednalo se o spolky pěvecké a tělocvičné. Nejznámější Sokol vznikl v roce 1862. Sokol brzy získal širší význam než jen tělovýchovný, byl obecně národní, kulturní, branný a před první světovou válkou měl více než 100 000 členů. Samostatně působila pochopitelně jako v jiných oblastech zájmové činnosti tělovýchovná organizace německá. Po první světové válce stoupal počet nově vzniklých spolků, aktivit na ochranu přírody. Dá se říct, že vývoj neziskového sektoru za první republiky v podstatě navazoval na stav vzniklý již v letech habsburské monarchie a pouze jej rozvíjel. Od této doby množství podobných organizací neustále rostlo a kupříkladu v období 1895-1951 bylo jen na území Prahy zaevidováno na 18 000 různých spolků a organizací (Boukal, 2009).

Během svého vývoje dobrovolné organizace neustále zdokonalovaly svou činnost a odbornost, rozšiřovaly okruh své působnosti a směřovaly k vyšší institucionalizaci. Na konci třicátých let, tedy období okupace, byl vývoj celého neziskového sektoru rázně přerušen. Události přinesly zničení vlastní státnosti a demokratického politického systému, ale i likvidace samotného národního společenství. První z kroků takové likvidaci byla rozsáhlá destrukce nebo alespoň výrazné omezení a přísná kontrola všech aktivit, včetně většiny činností neziskového sektoru. Likvidovány byly nejen politické strany, ale i vědecké, osvětové, humanitární, kulturní a jiné organizace. Na podzim roku 1939, po uzavření českých vysokých škol, byly zakázány také všechny studentské organizace. Okupačním režimem byly radikálně reformovány a sjednoceny různé organizace, pokud nebyly úplně zrušeny. Ve sférách společenského života měla existovat jen jedna řízená organizace: místo

politických stran jediné Národní souručenství, místo různých odborových centrál jediná Národní odborová ústředna zaměstnanců, místo mládežnických organizací jediné Kuratorium pro výchovu české mládeže atd. (Boukal, 2009)

Od roku 1951 ovšem nastává strmý pád. Na základě zákona č. 68/1951 „O dobrovolných organizacích a shromáždění“ dostalo Ministerstvo vnitra do rukou nástroj přísné kontroly nad tím, aby veškeré společenské organizace byly ku prospěchu a v souladu s názory lidově demokratického zřízení. Takže se začaly objevovat organizace pod označením „svaz“. Konkrétně lze jmenovat Československý svaz mládeže, Svaz česko-slovenského–sovětského přátelství a podobně. Asi není nutné připomínat, že v některých spolcích tohoto typu bylo členství takzvaně „dobrovolně povinné“ (Boukal, 2009).

Až po roce 1990 nastává příznivá doba pro spolky a jejich činnosti. To bylo způsobeno přijetím dvou zákonů (č. 83/1990 sb., tj. zákon o sdružování občanů, a zákon č.84/1990 sb., tj. o právu shromažďovacím). Postupem času se však ukázalo, že je potřeba mnohem větší zákonná úprava této oblasti, jelikož prvotní představy o fungování byly značně idealizované. Proto se stát začal dívat na nestátní neziskový sektor stále více rezervovaně. Důvodem bylo stále častější zneužívání těchto subjektů k jiným cílům, než byl veřejný prospěch. A je nutné zdůraznit, že kolem roku 1995 byla státní podpora neziskového sektoru cca 2 až 3 mld. ročně. Změna nastala až po roce 1997, kdy začal platit nový zákon o nadacích a nadačních fondech, který přinesl do této oblasti tolik potřebné upřesnění dotačních pravidel a celá tato oblast dostala stabilní právní základ. (Boukal, 2009).

Zásadní posun nastal v roce 2004, kdy se Česká republika stala členskou zemí EU a to umožnilo nestátním neziskovým organizacím využívat finanční prostředky z fondů EU a také navázat nová partnerství. Nelze zapomenout ani na reformu veřejné správy v ČR, kdy došlo ke vzniku krajů. Tato změna přinesla výraznou změnu v decentralizaci státního rozpočtu s ohledem na financování nestátních neziskových organizací. (Boukal, 2009).

2.3 Neziskové organizace po roce 2014

Významná změna české legislativy nastala v roce 2014, kdy 1. 1. 2014 vstoupil v platnost nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., který se značně dotýká problematiky neziskových

organizací. Do roku 2013 byl výčet neziskových organizací uveden v § 18 odst. 8 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, například:

zájmová sdružení právnických osob, občanská sdružení, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace a nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce a školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu.

Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., upravuje podmínky vzniku a fungování neziskových organizací. Současně s jeho platností zanikají některé zákony. Velkou změnou je, že neziskovost organizace se neposuzuje jen podle právní formy, ale na základě podkladu své činnosti se o statut veřejné prospěšnosti musí organizace ucházet. Podle nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., se posuzuje veřejná prospěšnost a veřejně prospěšný poplatník je definován v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Jak uvádí zákon č. 89/2012 Sb., § 146: *„Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.“*

Zákon č. 586/1992 Sb., § 17 a odst. 1. uvádí: *„Veřejně prospěšným poplatníkem je poplatník, který v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnost vykonává činnost, která není podnikáním.“* Dále Zákon č. 586/1992 Sb., § 17 a odst. 2. uvádí: *„Veřejně prospěšným poplatníkem není*

a) obchodní korporace,

b) Česká televize, Český rozhlas a Česká tisková kancelář,

c) profesní komora nebo poplatník založený za účelem ochrany a hájení podnikatelských zájmů svých členů, u nichž nejsou členské příspěvky osvobozeny od daně, s výjimkou organizace zaměstnavatelů,

d) zdravotní pojišťovna,

e) společenství vlastníků jednotek a

f) rodinná fundace, kterou se pro účely tohoto zákona rozumí nadace nebo nadační fond,

1. které podle svého zakladatelského jednání slouží k podpoře zakladatele nebo osob blízkých zakladateli, nebo

2. jejichž činnost směřuje k podpoře zakladatele nebo osob blízkých zakladateli. “

Veřejně prospěšným poplatníkem se automaticky stávají organizační složky státu, kraje, regionální rada soudržnosti dobrovolné svazky obcí, obce, státní fond a příspěvkové organizace.

V novém občanském zákoníku č. 89/2012 Sb., se neziskové organizace dělí na korporace, fundace a ústavy.

Korporace (§ 210 - § 302) - všechny subjekty podle zákona o obchodních korporacích. Jedná se o spolky.

Fundace (§ 303 - § 401) - dělíme na nadace a nadační fondy. Zakládají se na principu majetku vyčleněným k určitému účelu.

Ústavy (§ 402 - § 418) – ústav je právnická osoba ustanovená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní nebo majetkové složky, nejedená se ani o členskou organizaci ani o spolek.

Další změna nastala u občanských sdružení, která se podle sledovaného zájmu přeměnila na spolky – vzájemně prospěšná činnost a na ústavy - veřejně prospěšná činnost. Nadace a nadační fondy – úprava nadační listiny. Obecně prospěšné společnosti (o.p.s.), které vznikly do 31. 12. 2013 se budou řídit zákonem o o.p.s. Nové o.p.s. vzniknout nemohou. Pro obecně prospěšné služby je možné zřizovat ústavy.

2.4 Financování nestátní neziskové organizace

K naplňování svého poslání a svých cílů potřebuje každá organizace finanční prostředky, a jejich množství bývá přímo úměrné velikosti stanovených cílů. Většina organizací získává finanční prostředky na základě své činnosti (prodej zboží či služeb). U neziskových organizací to ale funguje jinak. Organizace jsou z převážné části závislé na příspěvcích od dárců. Jen malé procento financí mohou získat vlastní činností, například prodejem různého zboží. A právě k procesu získávání finančních prostředků vytvářejí neziskové organizace strategii, která má potřebné finanční prostředky zajistit. V ideálním případě trvalé. Zodpovědná osoba se tak obrací na subjekty, které mají alespoň částečný zájem podílet se na poslání dané organizace. Samozřejmě ale i v této oblasti roste značný konkurenční boj,

který má za následek vytváření „koalic neziskových organizací“, aby tím došlo ke stabilizaci jejich finančních zdrojů.

Financování nestátních neziskových organizací obsahuje zajišťování finančních zdrojů v dostatečném množství a čase, řízení závazků a aktiv, kvalitní finanční plánování včetně analýzy a nakonec risk management (Boukal, 2009).

2.4.1 Zdroje financování neziskových organizací

Při vícezdrojovém financování je obvykle kombinováno veřejné a soukromé financování. Všechny zdroje se dají rozdělit do tří základních skupin, a to:

- veřejné zdroje,
- zdroje ze soukromého sektoru,
- vlastní zdroje získané činnostmi organizace.

Ve veřejném financování zabezpečují tuto část instituce státní správy a samosprávné celky. Stát reguluje poskytování finančních prostředků, proto je rozčleňuje do oblastí sociálních služeb, ochrany a podpory zdraví nebo životního prostředí, rozvoj vědy, vzdělání a kultury, do programů EU a do mnoha dalších. Obecně platí, že pokud je nezisková organizace zaměřena na některou z oblastí státní dotační politiky, má právo požádat o finanční prostředky.

Finanční zdroje neziskových organizací ze soukromého sektoru se dělí na:

- individuální dárcovství,
- firemní dárcovství,
- nadační dary,
- příjmy z loterií a jiných her.

Větší pozornost bude věnována individuálnímu a firemnímu dárcovství. Individuální dárcovství představuje dary jednotlivců nebo domácností z osobních příjmů. Největší část prostředků se vybere prostřednictvím veřejné sbírky. Veřejné sbírky jsou upraveny zákonem č.117/2001 Sb. Jak uvádí Zákon č.117/2001 Sb., § 1: *„Veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem neurčeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel, zejména humanitární nebo charitativní, rozvoj vzdělání, tělovýchovy nebo sportu, nebo ochrana kulturních památek, tradic nebo životního prostředí“*. Sbírkou lze konat na dobu určitou a neurčitou,

přítom sbírku na dobu určitou lze konat nejdéle 3 roky od oznámení (Zákon č.117/2001 Sb., § 2 a). Zákon určuje i způsoby konání sbírky, a to formou:

- shromažďování peněz na zvláštní bankovní účet (zasílání bankovním převodem nebo poštovní poukázkou),
- sběracími listinami (příspěvatel uvede částku, kterou se zavázal darovat a vše stvrdí svým podpisem na dané listině),
- pokladničkami (umístění a počet pokladniček se musí ohlásit na obecním úřadě, pokladničky se zabezpečí proti vyjmutí a odcizení a jsou zapečetěny, při otevření musí být přítomni 2 členové organizace a jeden zástupce obecního úřadu),
- prodejem předmětů (musí být oddělena výše příspěvku a cena předmětu),
- prodejem vstupenek (nutno oddělit, jaká je výše příspěvku),
- dárcovské SMS – DMS, (Bachmann, 2011).

Firemní dárcovství představuje dary firem nebo sponzoring. Pro upřesnění je potřeba uvést, že dar je dobrovolná pomoc a sponzoring představuje určitý způsob protislužby. Jedná se například o uvádění loga sponzora při sportovních akcích. I v tomto typu financování neziskových organizací existují různé formy dárcovství, a to:

- finanční dárcovství,
- nefinanční dárcovství (zboží, vybavení, služby, čas),
- sbírka mezi zaměstnanci,
- cause related marketing (aktivita, kdy nezisková organizace získá předem určenou částku z prodeje zboží),
- matchingový fond (předem dohodnutým poměrem je firmou znásoben každý dar od zaměstnance),
- dobrovolnictví zaměstnanců (například pomoc při povodních), (Bachmann, 2011).

Další možností financování neziskových organizací jsou například crowdfunding, benefiční akce, aukce a festivaly.

Crowdfunding je způsob financování, při kterém větší počet jednotlivých dárců přispívá menším obnosem k cílové částce. Tímto způsobem je možno financovat zajímavé projekty, produkty či společnosti. V České republice v současné době neexistuje právní úprava, která by se crowdfundingu věnovala, proto se vychází z několika právních předpisů týkajících se této oblasti. Právní úprava veřejných sbírek tvoří základ pro neziskové organizace. Benefiční

akce dávají možnost uspořádání koncertu, veřejné aukce, tomboly, festivalu, divadelního a výtvarného programu či sportovní akce a jiných veřejných událostí. Získávat prostředky může organizace buď na dobrovolném vstupném, nebo se uvádí, jaká část z ceny vstupenky je věnována organizaci.

Aukce je forma obchodování zboží nebo služeb, kdy cena není předem určena. Dá se říct, že se jedná o soutěž několika nakupujících či prodávajících. Zájemci během aukce podávají své cenové nabídky. Mezi právo i povinnost po ukončení aukce patří uzavření kupní smlouvy na zboží či službu. Při dobročinné aukci se získávají finanční prostředky pro ty, kteří je potřebují.

Nadační příspěvky jsou další možností, jak získat finanční podporu pro organizaci. Nadace a nadační fondy při svém založení stanovují své cíle a poslání. Poskytovat dary mohou pouze organizacím, které působí ve vymezené oblasti. Nadace a nadační fondy jsou ze zákona nadace zakládány k společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu.

Právnícké osoby se sídlem v České republice na základě platného povolení vydaného příslušným orgánem mohou pořádat loterie. Pokud je provozování loterií a podobných her v souladu se všemi právními předpisy a nenarušuje veřejný pořádek, může být vydáno povolení, které vydá příslušný obecní úřad nebo ministerstvo. Fyzická osoba starší 18 let se stává účastníkem loterie, zaplatí-li dobrovolně vklad. Protože o výhře rozhoduje především náhoda, není žádným způsobem zaručena návratnost vloženého finančního obnosu. Co se týká neziskových organizací, mohou pořádat pouze věcné nebo peněžité loterie a tomboly. U loterie jsou slosovány všechny prodané losy a výhra je předána v jiný den. V tombole se losují prodané losy v místě konání tomboly a jsou zároveň předány výherní ceny.

Vlastní zdroje organizace získává z vlastní činnosti, což může zahrnovat prodej vlastních výrobků a služeb, příjmy u finančních investic, příjmy z hmotného a nehmotného majetku, podnikáním, členské příspěvky (Stejskal, Kuvíková, Maťátková, 2012)

2.4.2 Způsoby získávání finančních prostředků pro neziskové organizace

Převážná část neziskových organizací, je závislá na příjmech od dobrovolných dárců. Ale způsob, jak tyto prostředky získat, může být komplikovaný. U nestátních neziskových organizací je důležitá kombinace tří faktorů:

- Public relations (vztahy s veřejností),
- Fundraising (získání finančních či jiných prostředků),
- Lobbying (přesvědčování, ovlivňování potřebným směrem).

Již na první pohled je vidět, že za pomoci dobrého fundraisingu je možno získat pevné základy pro lobbying, který se postará o dobré vztahy s veřejností, což má za následek finanční příspěvky. (Šedivý, Medlíková, 2012)

a) Public relations

Činnost v této oblasti se zaměřuje na pohled veřejnosti na organizaci. Pro dosažení vztahu s veřejností je zapotřebí využívat následující nástroje:

- správná komunikační strategie,
- firemní kultura,
- web,
- brožury, letáky, tiskopisy,
- společenské a kulturní akce,
- využívání médií,
- komunikace s důležitými subjekty.

Uvedené nástroje pomáhají budovat image, silnou značku a dobré jméno organizace (Šedivý, Medlíková, 2012).

b) Fundraising v neziskové organizaci

Do češtiny je možné pojem „fundraising“ přeložit jako „vypěstování fondů“. Jak uvádí Boukal (2009, s. 103), je možno ho definovat *„jako systematické získávání finančních i nefinančních zdrojů pro konkrétní neziskovou organizaci na obecně prospěšnou činnost, kterou vyvíjí“*.

Obecně lze tedy říci, že je to další ze způsobů, jak zajistit neziskové organizaci finanční prostředky. Tento způsob většinou aplikují již větší organizace.

Pro úspěšnou činnost fundraisingu je nutné respektovat několik základních faktorů, mezi které patří například vztah mezi potřebnými finančními prostředky a posláním dané organizace. Potenciální dárce je nutné neustále informovat i o činnostech a budoucích záměrech. Při tom je nutné dbát na etiku a formu vystupování. Je nutné neustále udržovat aktivitu v podobě žádostí a jako nejdůležitější bod je pravdivost veškerých předávaných informací. Je důležité nezapomínat závěrem poděkovat, ať už situace dopadla jakkoli.

c) Lobbying neboli obhajoba zájmů

Lobbying je možno definovat jako snahu o ovlivnění, přesvědčení druhé osoby či společnosti v náš prospěch. Velmi často se touto praktikou setkáváme v politice. Historie této činnosti sahá opět až do Starého Říma, kdy se takzvaní „prosebníci“ scházeli u vlivných osob za účelem ovlivnění ve svůj prospěch, nebo prospěch své obce či území. Ale lobbying v současné podobě vznikl pravděpodobně v Americe, v hotelu Willard, kde docházelo ke schůzkám politiků a lobbistů v diskrétních prostorách, aby zde probrali důležitá témata. A právě díky těmto prostorám zvaným Lobby vznikl i tento název.

Lobbying se dělí buď na strategický, který je zaměřený na dlouhodobý časový horizont s konkrétním cílem, nebo na tzv. AD HOC, který je více náhodný, ale přesto účelový ve prospěch jediného cíle. Dalším členění se zaměřuje na způsob komunikace. Jedná se o přímý lobbying, který je veden formou rozhovoru, prezentací, dopisy, maily, společenskou akcí atd. Na druhé straně je lobbying nepřímý, který se většinou provádí skrze třetí osobu, média, různé sociální sítě apod. Mezi základní nástroje lobbyingu patří jednoznačně osobní setkání, což je nejúčinnější forma. Obhajobou zájmů by se měla organizace zabývat od samého počátku, aby právě vešla do podvědomí mnoha osob. Ať už za pomoci demonstrací, peticí atd. (Šedivý, Medlíková, 2012).

2.5 Finanční plánování v nestátní neziskové organizaci

Finanční plánování představuje soubor činností, které se orientují na předem stanovené finanční cíle. Ale jak již bylo uvedeno výše – neziskové organizace mají jiný okruh priorit, než je tomu u výdělečně činných organizací.

Finanční plánování má v organizaci několik důležitých funkcí. Zabezpečuje a hlídá reálná fakta o příjmech a výdajích a tím pomáhá se stanovením reálných cílů organizace. Zároveň tím omezuje finanční riziko, jelikož pomáhá s předpovídáním negativních situací. Pomáhá s udržováním dlouhodobého časového horizontu v rozmezí tří a více let. Umožňuje hlídání naplňování cílů a poslání organizace. Je důležitým prvkem při propojování časových horizontů u finančního rozhodování. Díky správnému plánování může organizace lépe reagovat na případné změny uvnitř, či mimo organizaci a přizpůsobovat se jim tak, aby byl cíl co nejméně ohrožen. Dále je důležitou součástí firemního účetnictví v oblasti cash flow, výkazu zisků a ztrát, prvotní rozvahy a předpokládané výsledovky. To umožní sledovat finanční tok a řešit důvody vzniku případného odchýlení.

Z výše uvedených důvodů je nutné, aby finanční plán neziskové organizace byl především úplný, pravdivý, přehledný a aktuální. A to bez ohledu na jeho časové hledisko, kdy je plán buď krátkodobý (doba trvání do jednoho roku), či dlouhodobý (doba trvání tři a více let).

Krátkodobý finanční plán je součástí dlouhodobého plánu a sleduje zpravidla období jednoho roku se shodou s účetním obdobím. Obecně se drží zásady, že čím kratší a bližší období sleduje, tím je šance na případné odchylky menší. Většinou se plány sestavují v několika variantách, a konečný plán odpovídá nejpravděpodobnější variantě. Možnosti plánů jsou:

- plánování nákladů, výnosů a zisku,
- plánování peněžních toků,
- plánování aktiv a pasiv.

Dlouhodobý finanční plán se zaměřuje spíše na vývoj neovlivnitelných (vnějších) faktorů, v kombinaci s naplňováním poslání organizace. Přesnost zde nehraje až tak důležitou roli, jako spíše směr celého plánu. Jeho sestavování je klouzavé – plánované období se každým rokem posouvá a využívá tak zjištěné odchylky mezi plánem a skutečností. (Boukal, 2009). Bez dlouhodobého finančního plánování se neobejde žádná organizace a je potřeba této oblasti věnovat pozornost.

3 ANALÝZA FINANCOVÁNÍ ZVOLENÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Úvodem kapitoly je potřeba vysvětlit pojem nadační fond a obecně prospěšná společnost, jelikož vybrané organizace k analýze financování mají tyto právní formy.

Nadační fond se dříve řídil podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech. Od 1. 1. 2014 je právní úprava obsažena v novém občanském zákoníku. Nadační fond je nezisková organizace založena za účelem podpory veřejně prospěšných aktivit a projektů, jedná se o typ fundace. Jak již bylo zmíněno, od 1. ledna 2014 právní úprava nadačního fondu obsažena v občanském zákoníku v § 394–401. Název nadačního fondu musí obsahovat slova „nadační fond“. Nadační fond se zakládá zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Zákon 89/2012 Sb., § 396 odst. 1 a 2 říká:

„1) Zakladatelské právní jednání obsahuje alespoň

a) název a sídlo nadačního fondu,

b) jméno zakladatele a jeho bydliště nebo sídlo,

c) vymezení účelu, pro který se nadační fond zakládá,

d) údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu,

e) počet členů správní rady i jména a bydliště jejich prvních členů a údaj, jakým způsobem členové správní rady za nadační fond jednají,

f) počet členů dozorčí rady i jména a bydliště jejich prvních členů, nebo jméno a bydliště prvního revizora,

g) určení správce vkladů a

h) podmínky pro poskytování příspěvků z majetku nadačního fondu nebo vymezení okruhu činností, jež nadační fond může vzhledem k svému účelu vykonávat.“

2) Zakládá-li se nadační fond pořízením pro případ smrti a neurčí-li zakladatel ani způsob jmenování prvních členů správní a dozorčí rady, popřípadě prvního revizora, jmenuje je vykonavatel závěti; jinak je jmenuje soud na návrh osoby, která na tom osvědčí právní zájem.“

V § 397 občanského zákoníku se říká, že: „nadační fond vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku.“ Veškerý majetek je používán k dosažení cílů, pro který byl nadační fond založen. Orgány nadačního fondu jsou správní rada a revizor. Hlavní funkcí je shromažďovat finanční a jiné dary a podporovat jejich prostřednictvím obecně prospěšnou činnost. Jestliže nadační

fond nemůže trvale plnit svůj účel, o zrušení nadačního fondu s likvidací rozhodne správní rada a zvolí likvidátora. Soud zruší nadační soud, pokud nenaplní účel, ke kterému byl zřízen.

Obecně prospěšná společnost je nezisková organizace založená za účelem poskytovat obecně prospěšné služby. Obecně prospěšnou společnost upravoval zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, který byl k 1. lednu 2014 zrušen zákonem 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. Pokud ale u nějaké obecně prospěšné společnosti nedojde k transformaci na ústav, nadaci nebo nadační fond, řídí se i nadále tímto zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Nové obecně prospěšné společnosti již však vznikat nemohou. Zákon č. 248/1995 Sb., § 4 říká, že: „*Obecně prospěšná společnost se zakládá zakládací smlouvou podepsanou všemi zakladateli. Pravost podpisů zakladatelů musí být úředně ověřena. Je-li zakladatel jediný, nahrazuje zakládací smlouvu zakládací listina vyhotovená ve formě notářského zápisu.*

(2) Zakládací listina nebo zakládací smlouva (dále jen "zakládací listina") obsahuje:

- a)** *název, sídlo a identifikační číslo osoby zakladatele, jde-li o právnickou osobu, nebo jméno, popřípadě jména a příjmení, rodné číslo, popřípadě datum narození zahraničního zakladatele, nebylo-li rodné číslo přiděleno, a trvalý pobyt zakladatele, jde-li o fyzickou osobu,*
- b)** *název a sídlo obecně prospěšné společnosti,*
- c)** *druh obecně prospěšných služeb, které má obecně prospěšná společnost poskytovat,*
- d)** *podmínky poskytování jednotlivých druhů obecně prospěšných služeb,*
- e)** *dobu, na kterou se obecně prospěšná společnost zakládá, pokud není založena na dobu neurčitou,*
- f)** *jméno, popřípadě jména a příjmení, rodné číslo, u cizích státních příslušníků datum narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, a trvalý pobyt členů správní rady,*
- g)** *jméno, popřípadě jména a příjmení, rodné číslo a trvalý pobyt ředitele obecně prospěšné společnosti (dále jen „ředitel“); u cizince jméno, popřípadě jména a příjmení, rodné číslo, datum narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, bydliště v cizině a adresu místa pobytu na území České republiky,*
- h)** *jméno, popřípadě jména a příjmení, rodné číslo a trvalý pobyt členů dozorčí rady; u cizince jméno, popřípadě jména a příjmení, rodné číslo, datum narození, nebylo-li rodné číslo přiděleno, bydliště v cizině a adresu místa pobytu na území České republiky,*

- i) hodnotu a označení majetkových vkladů jednotlivých zakladatelů, jsou-li vkládány, u nepeněžitého vkladu určení jeho předmětu a ocenění odborným odhadcem,*
- j) možnost odměňování a způsob stanovení výše odměny členů správní rady, členů dozorčí rady a ředitele.“*

Dnem zápisu do obchodního rejstříku, který vede soud určený zvláštním zákonem vznikla obecně prospěšná společnost. Jak již bylo zmíněno výše, podle zákona 89/2012 Sb., nové obecně prospěšné společnosti vznikat nemohou.

3.1 Neziskové organizace v oblasti zdravotní péče a vzdělávání

Zdravotní péče je jedna z původních oblastí, ve které se lidé sdružovali a hlavní roli zde hrála církev. Jedním z průkopníků v této oblasti bylo Německo, které v roce 1888 uzákonilo povinné nemocenské pojištění pro průmyslové dělníky jako ochranu před následky pracovních úrazů. Pod pojmem zdravotní péče si v dnešní době lze představit ošetřování, prevenci, léčbu chorob, ochranu fyzického i duševního zdraví, při kterém se využívá zdravotní, ošetřující, ale u pomocný personál. Mezi formy zdravotní péče se řadí ambulantní, jednodenní, lůžková péče a zdravotní péče, která se poskytuje v domácím prostředí pacienta. Podle časového hlediska se dá zdravotní péče rozdělit na:

- neodkladnou péči, kdy je účelem omezit nebo zamezit stav ohrožující život,
- akutní péči, kdy je účelem odvrátit závažný zdravotní stav,
- nezbytnou péči, kterou vyžaduje zdravotní stav zahraničního pacienta,
- plánovaná péče.

Podle účelu je možno zdravotní péči dělit na:

- preventivní péči, kdy je účelem včasné odhalení nemoci,
- diagnostická péče, kde je účelem zjistit okolnosti vedoucí ke stavu pacienta,
- dispenzární péče, kdy je účelem aktivní a dlouhodobé sledování pacienta,
- léčebná péče, kde je účelem příznivé ovlivnění zdravotního stavu,
- posudková péče (Zákon 372/2011 Sb.).

Právě v oblasti zdravotní péče a služeb jsou ze strany státu nacházeny velké mezery. Důsledkem je právě vznik neziskových organizací se snahou poskytovat služby a veřejné statky, které státem nejsou zabezpečovány nebo nejsou poskytované hromadně a v dostatečné

míře. Jde především o služby humanitární, sociální, ale často i vzdělávací. Pomocí těchto organizací se jednotlivci nebo skupiny jednotlivců začleňují do společenského života.

Mezi nejznámější organizace v oblasti zdravotní patří Červený kříž, který se zaměřuje na pomoc lidem zasaženým živelnými pohromami nebo vojenskými konflikty. Historie této organizace sahá až do období druhé poloviny 19. století.

Centrum paraple je nezisková organizace, která vznikla v roce 1994 a byla založena panem Zdeňkem Svěrákem a občanským sdružením Svaz paraplegiků. Jejím cílem je pomoci lidem na vozíku po poškození míchy, bez ohledu na příčinu tohoto stavu. Poskytují pomoc při financování služeb pro jejich klienty a rodiny. Organizace je z 50 % financována z darů fyzických a právnických osob. Tyto prostředky ale dále nerozděluje, hradí za ně potřebné služby a vybavení.

Diakonie Českobratrské církve evangelické byla znovuoobnovena 1. června 1989 na zvláštní nařízení Českobratrské církve evangelické. Původně navázala na činnost České Diakonie, která vznikla v roce 1903, ale v roce 1952 byla z politických důvodů zakázána. V současnosti poskytuje služby krizové pomoci, stacionáře pro děti s mentálním postižením a provozuje střediska poskytující domácí péči pro seniory a zdravotně postižené.

Další oblastí působení neziskových organizací je vzdělávání. Za hlavní faktor úspěšnosti jedince i celé společnosti je považováno vzdělávání a je tak často charakterizováno jako takzvaná pozitivní externalita (Hyánek, Prouzová, Škarabelová, 2007). Jak uvádějí Hyánek, Prouzová, Škarabelová (2007, s. 154), *„vzdělaný člověk je na jedné straně přínosem pro celou společnost, přičemž jeho celospolečenský prospěch spočívá jednak ve vyšších příspěvcích do několika odvodových systémů, ale je také významným faktorem zaměstnanosti, blahobytu, produktivity práce a růstu ekonomiky.“* Je-li jedinec vzdělaný, přispívá k vyšší spotřebě, tím se zvyšuje příjem státní pokladny. I uplatnění na trhu práce je ovlivněno vzděláním. Čím vyšší kvalifikace, tím lepší místo a tím pádem i větší spokojenosti než jedinec, který se místo zvyšování kvalifikace věnoval výdělečným aktivitám (Hyánek, Prouzová, Škarabelová, 2007). Dá se říci, že v zájmu celé společnosti je vzdělávání jedince a proto je považováno za veřejně prospěšný cíl.

Vzdělávání v České republice upravuje Zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon. Předmětem úpravy je předškolní, základní, střední a vyšší odborné vzdělání. Jak uvádí Zákon 561/2014 Sb., § 2, odst. 1 a: *„Vzdělávání je založeno na zásadách rovného přístupu každého státního*

občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání bez jakékoli diskriminace z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, víry a náboženství, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu a zdravotního stavu nebo jiného postavení občana“.

I v tak vyspělé zemi, jakou je Česká republika, se v nemalé míře vyskytují skupiny lidí, které především díky nedostatku finančních prostředků nebo díky vlastní snížené vzdělatelnosti nejsou například svým potomkům schopni zajistit dostatečnou péči nejen vyššího, ale ani základního vzdělání, které je pro občany České republiky bezplatné a ze zákona je školní docházka povinná. Mezi nejznámější organizaci působící i v oblasti vzdělávání patří Člověk v tísni. Této organizaci bude věnován prostor později, a to v dalších částech bakalářské práce.

3.2 Nadační fond Kapka naděje

Nadační fond Kapka naděje vznikl v roce 2000 za účelem shromažďování finančních prostředků, určených k zajištění léčebných, školních a psychosociálních potřeb dětí na Klinice dětské hematologie a onkologie 2. LF a Fakultní nemocnice Motol. Od doby svého vzniku, si nadační fond získal důvěru nejen široké veřejnosti, ale i firem a institucí a byl vnímán jako velice potřebná organizace. Díky této skutečnosti se podařilo získat mnoho kontaktů a zahájit dlouhodobou spolupráci. V roce 2002 byla rozšířena pomoc o podporu pediatrií i v jiných nemocnicích České republiky. Léčení dětských pacientů s poruchami krvetvorby není záležitostí několika dnů nebo týdnů, ba naopak se jedná o několika měsíční léčení a s tím spojený pobyt v nemocnici. Pro tyto děti je zapotřebí zajistit nejen zdravotní péči, ale také nadále vzdělávání hospitalizovaných dětí. Od roku 2016 se nadační fond Kapka naděje zaměřila i na podporu škol zřízených při nemocnicích. K tomuto účelu slouží program vzdělávání a rekvalifikačních kurzů.

Orgány nadačního fondu Kapka naděje jsou prezidentka, správní rada nadačního fondu a dozorčí rada nadačního fondu. Správní rada nadačního fondu se skládá z předsedkyně a dalších čtyř členů správní rady. Dozorčí radu nadačního fondu tvoří předseda, místopředseda a člen dozorčí rady. Nadační fond Kapka naděje měl podle výročních zpráv sledovaného období let 2012 až 2016 celkem tři zaměstnance, z toho jeden byl řídící pracovník.

Nadační fond se od počátku snažil působit co nejvíce důvěryhodně a díky tomuto přístupu se v roce 2002 rozšířila jeho pomoc do všech nemocnic na území ČR. Konkrétně se zaměřuje na dětské pacienty s akutní a chronickou formou leukémie nebo s nádorovým onemocněním.

Hlavními cíli pomoci jsou zejména:

- Pomoc při zlepšení diagnostických postupů a léčebných metody
Při správné a včasné diagnostice je nutné využívat nejmodernější přístrojové a laboratorní přístroje. Právě pořízování těchto přístrojů je prioritou pro kapku naděje.
- Pomoc v oblasti psychosociální péče
Jedná se o využívání služeb odborně vyškoleného psychologa, který je v kontaktu s celou rodinou během léčby i po ní
- Banka pupečnickové krve
Od roku 2004 podporuje kapka naděje tento projekt. Výhodou pupečnickové krve je její bohatost na kmenové buňky krvetvorby, které mohou být použity k transplantaci krvetvorné tkáně
- Podpora regionálních nemocnic po celé České republice
- Podpora vědeckých aktivit
Podpora poskytováním finančních prostředků na výzkum a vývoj nových léků a lékařských postupů.

3.3 Financování nadačního fondu Kapka naděje v roce 2012 až 2016

Hlavními zdroji financování nadačního fondu Kapka naděje je individuální a firemní dárcovství. V roce 2012 až 2016 zahájil nadační fond několik nových projektů s názvem „O kapku lepší“. Projekt je založen na dobrovolnosti a oslovuje širokou veřejnost, která si uvědomuje, že i malá pomoc může být přínosem v léčbě těžce nemocných dětem. Během sledovaného období let 2012 až 2016 také probíhala veřejná sbírka č. II – pro děti s nádorovým onemocněním a BPK. Sběrka byla založena 13. 5. 2011 a ukončena 31. 3. 2014. Druhou veřejnou sbírkou v daném období je veřejná sbírka č. III – pro děti s nádorovým onemocněním. Sběrka byla založena 31. 5. 2014 a doba trvání není omezena, tedy je na dobu

neurčitou. Během každého roku nadace uskutečnila mnoho akcí, při kterých byly nejen získávány finanční prostředky, ale zároveň docházelo k předávání darů.

Od individuálních dárců získal finanční prostředky nadační fond nejen z veřejných sbírek, ale i z benefičních akcí. Mezi největší akce, které se každoročně opakují, patří tradičně koncerty pro Kapku naděje. Další akcí na získání prostředků byl bazar pro Kapku naděje, dále festival Jím pro charitu, kdy pořadatel věnuje částku 10 Kč za každého usazeného hosta. Mezi významné akce se řadí Mezinárodní filmový festival pro děti a mládež ve Zlíně, kde každoročně probíhá doprovodný program, jehož výtěžek je věnován právě nadačnímu fondu Kapka naděje. Zajímavý je také Cocktail weekend, kdy za každý zakoupený nápoj je částka 20 Kč věnována na dobročinné účely. Každoročně nadační fond vydává charitativní kalendář, z jehož prodeje také získává finanční prostředky. Mezi další zajímavé akce patří Koně pro kapku nebo akce nazvaná O kapku lepší den v Contours fitness.

Veřejnou sbírkou bylo ve sledovaném období let 2012 až 2016 vybráno celkem 21 663 000 Kč. Z toho formou pokladniček byla vybrána částka 592 000 Kč, což činilo 2,73 % z celkové částky. Další položkou této veřejné sbírky byl prodejem předmětů, na kterém se vybralo 2 580 000 Kč, což bylo 11,9 %. Nemalou měrou přispěly do této veřejné sbírky DMS zprávy, a to částka 7 824 000 Kč, což činilo 36,12 %. Zbývající částkou ve výši 10 649 000 Kč, byly ostatní příspěvky, které představovaly 49,16 % z celkové částky. Poslední položkou, která byla součástí veřejné sbírky, byly úroky ve výši 18 000 Kč, což činilo 0,08 %.

Tabulka 3.1 Způsob provádění veřejné sbírky

	Vybraná částka v tisících Kč					
Způsob provádění sbírky	2012	2013	2014	2015	2016	Celkem
Pokladničky	69	92	113	120	198	592
Prodej předmětů	104	1 134	271	413	658	2 580
DMS zprávy	3 319	125	88	2 986	1 306	7 824
Ostatní příspěvky	3 178	1 344	2 269	3 272	586	10 649
úroky	11	3		1	3	18
Celkem vybráno	6 681	2 698	2 741	6 792	2 751	21 663

Zdroj: Výroční zpráva 2012 – 2016, vlastní úprava

Způsob provádění veřejné sbírky je uveden v tabulce. Jako nejúspěšnější rok pro obnos finančních prostředků získaných z veřejné sbírky se jednoznačně jeví rok 2012 a rok 2015, kdy získané finanční prostředky překročily hodnotu 30 % z celkového objemu finančních prostředků za sledované pětileté období. Jako méně úspěšné a v tomto případě i srovnatelné se jeví roky 2013, 2014 a 2016, kdy se procentuální hodnota v porovnání k celkovému objemu získaných finančních prostředků pohybuje okolo 12 procentuálních bodů.

Firemním dárcovstvím získala Kapka naděje ve sledovaném období let 2012 až 2016 částku v celkové výši 78 347 000 Kč. Jednalo se o finanční dary velkých i malých firem. Je zajímavé, že nejúspěšnějšími se rovněž v porovnání k celkovému objemu získaných finančních prostředků za sledované období jeví roky 2012 a 2015.

Tabulka 3.2 Přehled vybraných finančních darů v tisících

	2012	2013	2014	2015	2016	celkem
Dary v tisících Kč	17 663	12 329	15 293	17 572	15 490	78 347

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Pro získání finančních prostředků formou firemního dárcovství byl ve sledovaném pětiletém období nejúspěšnější rok 2012, kdy byla obdržena celková částkou ve výši 17 663 000 Kč, což činilo 22,5 % z celkové částky vybrané od firem. Jako nejslabší se ukázal rok 2013 s obdrženou částkou 12 329 000 Kč, to bylo 15,74 % z celkového objemu získaných finančních prostředků.

Mezi největší dárce finanční hotovosti ve sledovaném období patřila firma Shell Czech Republic, a.s., která přispěla částkou 28 085 000 Kč, což představovalo 35,85 % z celkového objemu finančních darů. Další velcí přispěvatelé s částkou přesahující hodnotou daru sumu 1 000 000 Kč jsou uvedeni v tabulce. Jak je z tabulky zřejmé, i malí dárce hrají velkou roli ve financování neziskové organizace. V průběhu sledovaného pětiletého období, to je od roku 2012 až do roku 2016 se tito menší dárce podíleli na celkově získaných finančních darech téměř 40 %.

Tabulka 3.3 Největší dárci přesahující hodnotu daru nad milion Kč

Největší dárci v roce 2012 – 2016	V tisících Kč	%
Shell Czech Republic, a.s.	28 085	35,85
Fórum dárců	7 613	9,72
Penny Market s.r.o.	5 405	6,90
Pomněna Střihavková	2 348	2,99
Jaroslav Beran Family Foundation	2 000	2,55
Samsung Electronics Czech a Slovak,s.r.o	1 000	1,28
HELVET GROUP, a.s.	1 000	1,28
Suma celkem od ostatních dárců	30 896	39,43
Suma celkem	78 347	100,00

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Další formou firemního dárcovství byly věcné dary, které nadační fond Kapka naděje ve sledovaném období let 2012 až 2016 obdržel. Formou věcných darů obdržela Kapka naděje částku 5 248 000 Kč. Poskytovatelé věcného daru přesahující hodnotu 100 000 Kč se na celkově získané částce podíleli 62,85 %, což představovalo finanční obnos ve výši 3 304 000 Kč. Ostatní malí dárci darovali 37,05 % z poskytnutých věcných darů, tedy sumu 1 944 000 Kč. Jako názorný příklad věcných darů lze uvést sanitární techniku, inzerce Cocktail weekendu, zájezdy pro děti, mobilní telefony, notebooky, kancelářské potřeby, trička, polštáře, dárkové tašky a mnoho dalších věcných darů.

Je potřeba uvést i další zdroj financování a tím byly dary třetím osobám získané na základě darovacích smluv.

Tabulka 3.4 Poskytovatelé darů na základě darovacích smluv

	2013	2014	2015	2016	celkem
Dary v tisících Kč	18 009	21 863	19 534	29 494	88 900

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Jak je z tabulky zřejmé, nadačnímu fondu Kapka naděje se dařilo uzavírat darovací smlouvy a tím si zajišťovala finanční prostředky.

Tabulka 3.5 Poskytovatelé věcných darů nad 100 tisíc Kč

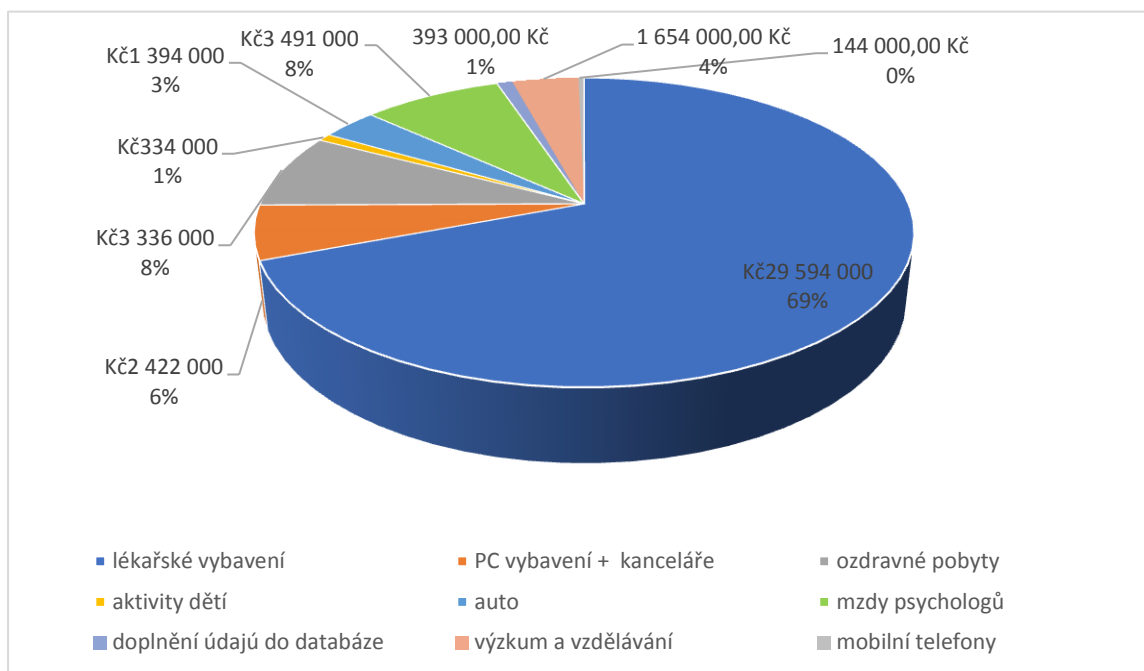
Největší dárci v roce 2012 – 2016	V tisících Kč	%
Laufen cz, s,r,o,	994	18,94
Mladá fronta, a.s.	398	7,58
SEND Předplatné	368	7,00
OCE – Česká republika s.r.o.	300	5,72
Zájezdy pro děti s.r.o.	274	5,22
Qvision s.r.o.	237	4,52
Česká lékárna a.s.	226	4,31
Samsung Electronics Czech a Slovak,s.r.o	150	2,86
Huawei technologies (czech) s.r.o.	140	2,67
ZFP Interiors, s.r.o.	117	2,23
Blue style k.s.	100	1,90
Ostatní dárci	1 944	37,05
Suma celkem	5 248	100,00

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Nadační fond Kapka naděje během každého roku uskutečnil mnoho akcí, při kterých byly nejen získávány finanční prostředky, ale zároveň docházelo k předávání darů. Mezi největší investice patřilo například pořízení komfortního 17-ti místného minibusu Fiat Ducato Maxi v ceně 1 094 430 Kč pro FN Motol. Dalším příkladem je obdarovaná Nemocnice České Budějovice, která obdržela infuzní systém B. Braun Space v celkové hodnotě 430 977 Kč, nebo darování ultrazvukového přístroje Ústavu chirurgie a plastické chirurgie ve Vysokém nad Jizerou. Další obdarovanou nemocnicí byla nemocnice na Bulovce, která obdržela nový, moderní inkubátor pro péči o nejmenší nedonošené novorozence. Celkově kapka naděje věnovala této nemocnici dary ve výši 3 659 000 Kč. Další akce v podobě předání přístrojů se uskutečnila ve fakultní nemocnici v Ostravě. Jednalo se o velmi citlivé přístrojové vybavení

videogastroskop v hodnotě 900 000 Kč. Jednou z významných investic byla podpora vědy a výzkumu z projektu O KAPKU LEPŠÍ. Nadační fond Kapka naděje daroval na toto pracoviště 862 000 Kč. Dar byl použit na nápomocné metody SNP (Single Nucleotide Polymorphism) array a sekvenování nové generace (Next Generation Sequencing). Uplatní se také ve virové diagnostice a sledování zbytkové nemoci.

Graf 3.1 Obnos předaných darů podle druhu pomoci

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Nadační fond Kapka naděje vynaložil částku 42 762 000 Kč na dary a finanční pomoc. Největší část prostředků byla věnována na lékařské vybavení, a to v hodnotě 29 594 000 Kč, což je 69 % z celkové částky. Nemalou měrou bylo přispěno na platy psychologů a herních terapeutů, dále na ozdravné pobyty pro děti a na PC vybavení.

3.4 Člověk v tísni

Člověk v tísni je obecně prospěšná společnost, která vznikla v roce 1992 pod názvem Nadace Lidových novin, od roku 1994 jako Nadace Člověk v tísni při České televizi. V roce 1999 byla přejmenována na dnešní název. Tou dobou nezisková organizace již působila ve více než 50 zemích světa. Člověk v tísni je členem mezinárodní platformy humanitárních organizací Alliance 2015. Mimo jiné humanitární a rozvojové pomoci v mnoha zemích světa, působí v České republice Člověk v tísni i v oblasti vzdělávání. Ve vzdělávacích programech se

organizace zaměřuje jak na žáky a studenty, tak na vyučující na všech stupních českých škol. Tématem pro vzdělávání je chudoba, migrace a globalizace. Problematika je objasňována pomocí příruček, krátkých dokumentárních filmů nebo seminářů a besed. Další skupinou pro vzdělávání jsou například pracovníci úřadů práce nebo policisté, kteří často s lidmi s problematickými skupinami setkávají. Další pomocí je projekt Podpora vzdělávání v rodinách, jehož součástí je bezplatné doučování, který má za cíl předcházet předčasnému ukončení školní docházky, ale i zlepšení prospěchu ve škole. V prostředí novodobých ghett vyrůstají děti, které se ve srovnání se svými vrstevníky potřebují vypořádat s celou řadou handicapů. Organizace působí v rodinách, kde děti doma nemají potřebnou podporu a zázemí na přípravu do školy nebo rodiče nepovažují vzdělávání za důležité. V mnoha případech nejsou pro rodiče důležité ani známky, ani pravidelná docházka do školy. Dobrovolníci z řad studentů vysokých i středních škol, dochází do rodin a s dětmi se jednou týdně, minimálně dvě hodiny, učí.

Orgány obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni jsou správní rada, dozorčí rada, ředitel obecně prospěšné společnosti. Správní rada je tvořena předsedou a dvěma členy. Dozorčí radu tvoří také předseda a dva členové dozorčí rady. Podle výročních zpráv sledovaného období let 2012 až 2016 byl počet zaměstnanců neziskové organizace následující. V roce 2012 bylo u společnosti zaměstnáno 285 pracovníků, z toho 8 bylo řídících. V roce 2013 byl stav 305 zaměstnanců, z toho 10 řídících. V roce 2014 se jednalo o 357 zaměstnanců, z toho 11 řídících. V roce 2015 společnost zaměstnávala 366, z toho 11 řídících. V roce 2016 přepočtený stav zaměstnanců činil 385 lidí, z toho 11 řídících.

3.5 Financování obecně prospěšná společnost Člověk v tísni v roce 2012 až 2016

Obecně prospěšná společnost Člověk v tísni byla ve sledovaném období let 2012 až 2016 financována z několika zdrojů. Jelikož organizace působila i v zahraničí, je z velké části zdroj financování ze zahraničních státních rozpočtů. Zdrojem byly také prostředky z Evropské unie, agentury OSN, nevládní organizace a nadace. Nedílnou součástí finančních zdrojů byly prostředky ze státního rozpočtu České republiky. Velkou měrou se zde podílelo Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo kultury, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dále Státní fond kinematografie a Úřad vlády České republiky. Dalšími zdroji financování byly místní rozpočty, operační programy, dary od firem i jednotlivců, vlastní výnosy. Díky projektům Skutečný dárek, Skutečný pomoc

a Klub přátel Člověka v tísni byly financovány některé aktivity organizace za podpory pravidelných dárců. Skutečný dárek je projekt financující rozvojovou pomoc. Pomocí certifikátu lze přispět například na koupi náradí nebo například kozy. Skutečná pomoc je sbírka, díky které se dlouhodobě zlepšuje dostupnost zdravotnictví, školství, dostupnost vody a zdrojů obživy. Klub přátel Člověka v tísni je zaměřen na pomoc během přírodních katastrof.

Jelikož nezisková organizace získává finanční zdroje jak z České republiky, tak i z mnoha zemí světa, jsou pro analýzu financování obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni použity pouze zdroje financování z České republiky. Jen pro názornost lze uvést celkový obnos finančních prostředků ze všech oblastí získaný v roce 2016. V tomto roce nezisková organizace obdržela hodnotu finančních prostředků ze všech zdrojů ve výši 1 760 279 000 Kč. Náklady ve stejném roce tvořily částku 1 758 728 000 Kč.

Za sledované období let 2012 až 2016 bylo na vybraných zdrojích z České republiky získáno 1 116 816 000 Kč. Největším zdrojem finančních prostředků byl bezpochyby státní rozpočet, kdy částka 713 098 000 Kč představovala 63,85 % celkových prostředků. Prostřednictvím veřejných sbírek bylo vybráno 309 836 000 Kč, což činí 27,74 %. Přímé dary se podílely 6,11 % s částkou 68 235 000 Kč na celkové sumě, prodej vstupenek 20 329 000 Kč, což bylo 1,8 % a prodej výrobků 5 318 000 Kč, představoval 0,48 % z celkově získaných prostředků.

Tabulka 3.6 Přehled finančních zdrojů v tisících Kč

	Částka v tisících Kč					
Finanční zdroje	2012	2013	2014	2015	2016	Celkem
Státní rozpočet	150 288	135 300	147 590	132 980	146 940	713 098
Přímé dary	9 716	13 600	9 259	17 253	18 407	68 235
Veřejné sbírky	40 134	83 216	57 206	73 699	55 581	309 836
Prodej vstupenek	2 959	3 637	4 600	5 781	3 352	20 329
Prodej výrobků	934	1 229	1 140	1 089	926	5 318
Celkem vybráno	204 031	236 982	219 795	230 802	225 206	1 116 816

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Nejúspěšnějším rokem za sledované období je rok 2013. V tomto roce byly v České republice povodně, což svým způsobem přispělo ke zvýšené solidaritě lidí.

Obecně prospěšná společnost Člověk v tísni každoročně vynakládá ve sledovaném období let 2012 až 2016 náklady na vzdělávání a osvětu. Náklady se dělí na několik projektů. Jedná se o Společné vzdělávání, Globální rozvojově vzdělávání a osvěta, Migrace, Moderní československé dějiny, Aktivní občanství a Festival Jeden svět.

Tabulka 3.7 Náklady na vzdělávání v tisících

	2013	2014	2015	2016	celkem
náklady v tisících Kč	37 585	81 022	68 206	60 618	247 431

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Na vzdělávání a osvětu je věnována podstatná část získaných finančních prostředků. V roce 2013 částka nákladů 37 585 000 Kč činila 15,86 % z celkově získaných prostředků. V roce 2014 představují náklady na vzdělávání 81 022 000 Kč, což je 36,86 % z celkově získané částky. V roce 2015 se jedná o 68 206 000 Kč, 29,55 % a v roce 2016 náklady ve výši 60 618 000 Kč představují 26,92 % ze získaných finančních prostředků.

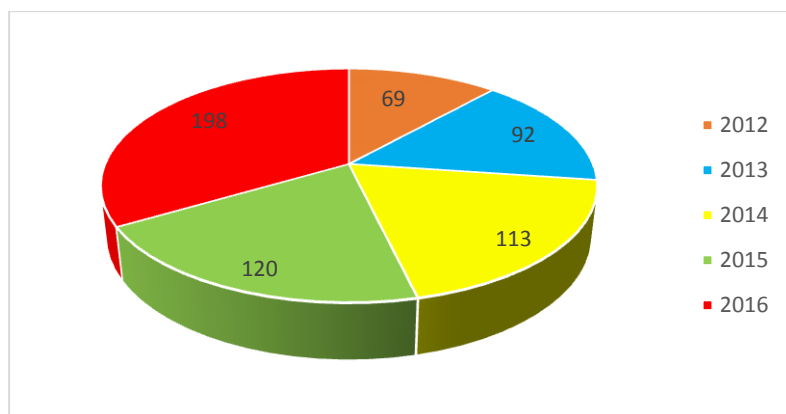
4 ZHODNOCENÍ MOŽNOSTI VYUŽÍVÁNÍ ALTERNATIVNÍCH ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ ZVOLENÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Ke zhodnocení možnosti využívání alternativních zdrojů financování byly v předchozí kapitole použity výroční zprávy let 2012 až 2016 Nadačního fondu Kapka naděje a obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni. Zhodnocení bude aplikováno pomocí komparace jednotlivých let. Důležité informace o zdrojích financování se získají z výročních zpráv daných let zvolených organizací.

4.1 Zhodnocení nadačního fondu Kapka naděje

V letech 2012 až 2016 mezi zdroje financování nadačního fondu Kapka naděje patřily individuální a firemní dary, a to peněžní a věcné. Nemalou část prostředků získala organizace pomocí veřejné sbírky č. II – pro děti s nádorovým onemocněním a BPK (banka pupečnickové krve) a pomocí veřejné sbírky č. III – pro děti s nádorovým onemocněním. Na veřejných sbírkách získal nadační fond částku 21 663 000 Kč, které se konaly pomocí pokladniček, prodejem předmětů, DMS zpráv, ostatních příspěvků.

Graf 4.1 Objem prostředků získaných pomocí pokladniček

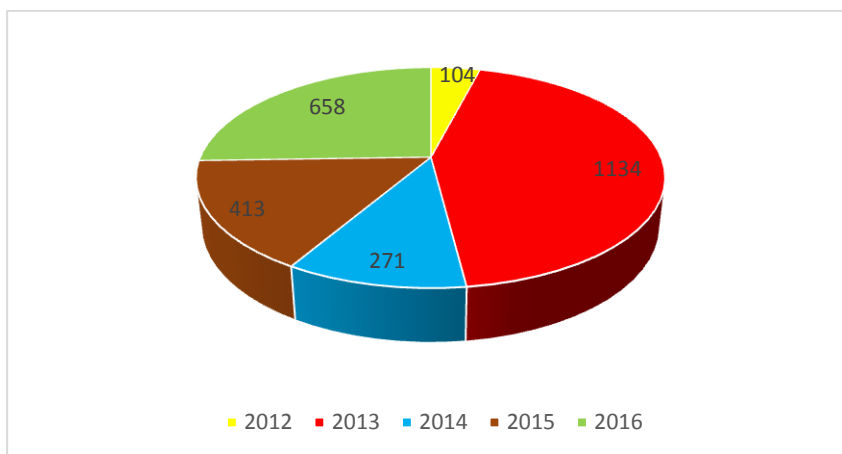

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

V grafu 4.1 je vidět podíl jednotlivých let výběrem finančních prostředků formou pokladniček. Ve sledovaném období se podařilo obdržet částku 592 000 Kč. Jestliže v roce 2012 se vybralo 69 000 Kč, v roce 2013 byla úspěšnost výběru o 33 % na částku 92 000 Kč, meziroční změna v roce 2013 a roku 2014 byla o 23 % na hodnotu 113 000 Kč, v roce 2014 a roku 2015 se jednalo o 9 % na částku 120 000 Kč a meziroční změna roku 2015 a 2016

představovala 65 %, což je vybraná finanční hotovost ve výši 198 000 Kč. Pomocí pokladniček se nadačnímu fondu Kapky naděje každoročně daří získávat stále více prostředků.

Graf 4.2 Objem prostředků získaných prodejem předmětů

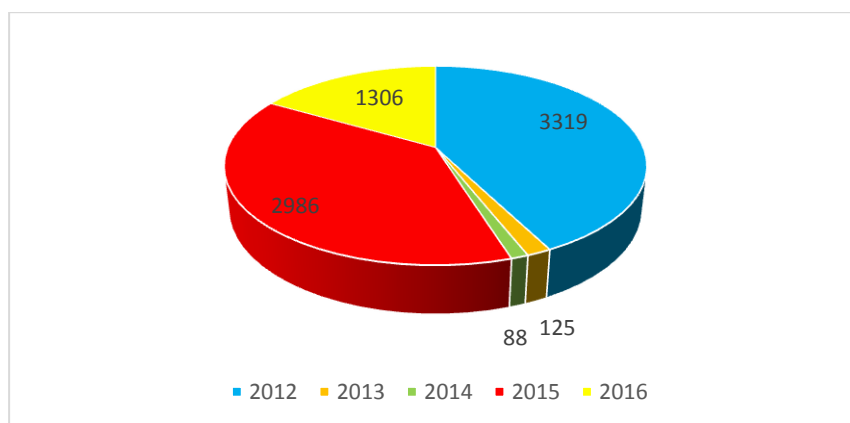

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

V graf 4.2 je vidět podíl jednotlivých let v prodeji předmětů. V roce 2012 bylo prodáno předmětů za 104 000 Kč. Nárůst v prodeji nastal následující rok, kdy byly prodány předměty za 1 134 000 Kč, což meziročně činí navýšení o 990 %. Rok 2014 již tak spěšný nebyl. Oproti roku 2013 se prodej snížil o 76 %, a to na částku 271 000 Kč. Ve stejném duchu se dá hodnotit i rok 2015. Oproti roku 2014 je zvýšení o 52 %. Meziroční srovnání let 2015 a 2016 přineslo navýšení obnosu finančních prostředků o 59 %. Jak je možno vidět, od roku 2014 dochází k nárůstu finančních prostředků z prodeje předmětů.

Dalším velmi způsobem provádění veřejné sbírky se jeví forma získávání prostředků pomocí DMS zpráv. Jedná se o unikátní a ryze český vynález, který je podle provedené analýzy druhým nejziskovějším způsobem obstarání financí formou veřejné sbírky pro zajištění potřeb nadačního fondu. Tato akce mobilního on-line dárcovství je společným projektem Fóra dárců a Asociace poskytovatelů mobilních sítí, do kterých patří společnosti O2, T-Mobile a Vodafone. Dárcovské SMS vznikly v roce 2004, s možností jednorázového příspěvku ve výši 30 Kč. V roce 2017 nastala inovace v zasílání DMS. Od tohoto roku je možno zasílat buď jednorázovou nebo trvalou DMS, a to v hodnotě 30, 60 nebo 90 Kč. Z každé zaslané částky dostane nezisková organizace 29, 59 nebo 89 Kč, podle zvolené částky DMS. Projekt již 13 let velmi úspěšně pomáhá získávat finanční prostředky pro potřeby různých neziskových organizací, a to i za hranicemi České republiky.

Graf 4.3 Objem prostředků získaných DMS zprávami

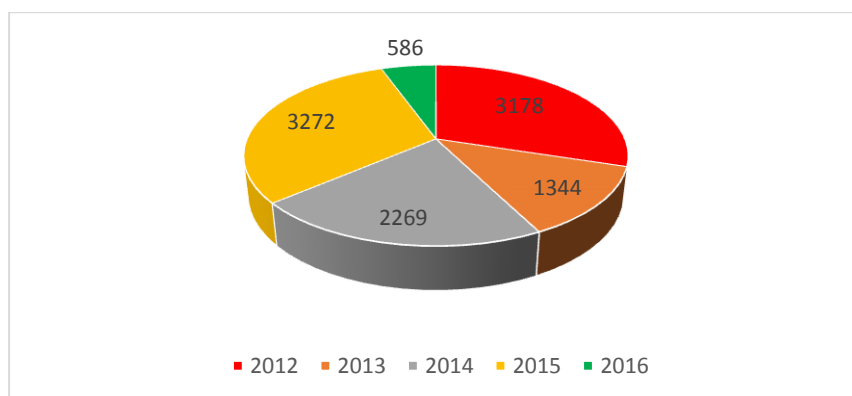
Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

V grafu 4.3 je vidět vývoj v dárcovských DMS zprávách. Nejúspěšnější je jednoznačně rok 2012, kdy bylo vybráno 3 319 000 Kč. Následující rok nastal propad o 96 % na částku 125 000 Kč. Nejméně úspěšný na DMS byl rok 2014, kdy musel být přerušen provoz. Jednalo se o zákonem stanovené tříleté vyúčtování veřejné sbírky č. II – pro děti s nádorovým onemocněním a BPK, která byla založena 13.5.2011 a ukončena 31.3.2014. Oproti roku 2013 nastal propad o 30 % na částku pouze 88 000 Kč. I v roce 2015 bylo vybráno 2 986 000 Kč, což v meziročním srovnání představuje navýšení o 3 293 %. Následující rok 2016 zaznamenal k předchozímu roku 2015 pokles o 56 %, a to na částku 1 306 000 Kč.

Podle výročních zpráv nadačního fondu Kapka naděje z období 2012 až 2016 je uveden jako další způsob provádění veřejné sbírky, forma „ostatní příspěvky“. Bohužel ve výročních zprávách nadačního fondu Kapka naděje z let 2012 až 2016 není blíže specifikováno, co konkrétně se pod daným pojmem ukrývá. Lze se jen domnívat, že se jedná o vstupné na akce, které nadační fond pořádá. Mezi akce, umožňující získat finanční prostředky, patří například každoročně konané benefiční koncerty, festivaly, aukce nebo dobročinné bazary. I tak se dá konstatovat, že pomocí ostatních příspěvků Kapka naděje získává ve veřejných sbírkách ve sledovaném období nejvyšší finanční prostředky. Jednalo se o částku 10 649 000 Kč, která určitě není zanedbatelná.

Graf 4.4 Objem prostředků získaných z ostatních příspěvků

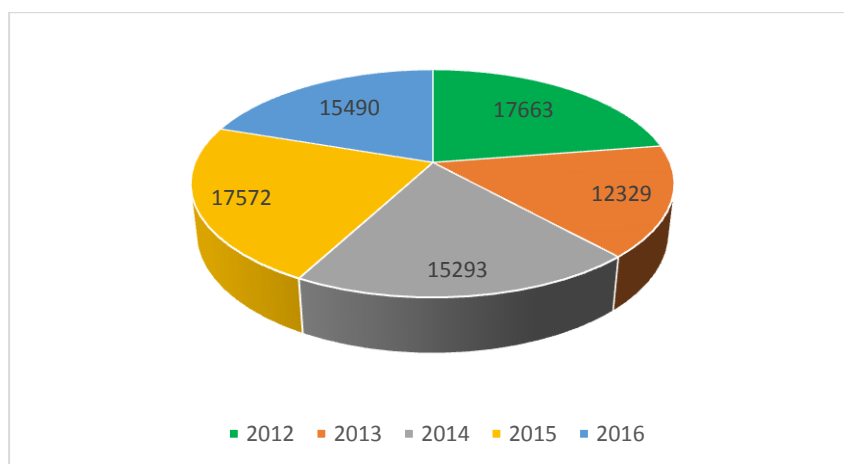
Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Meziroční srovnání objemu prostředků získaných z ostatních příspěvků je vidět v grafu 4.4. V roce 2013 nastal oproti roku 2012 pokles finančních prostředků o 59 %, v roce 2014 k roku 2013 se jedná o navýšení o 69 %, na částku 2 269 000 Kč. Nejúspěšnější období na získání finančních prostředků z ostatních příspěvků je rok 2015, kdy se zvýšil objem prostředků k předchozímu roku o 44 %. Naopak následující rok 2016 přinesl rapidní pokles o 82 % a bylo získáno 586 000 Kč.

Po celkovém zhodnocení způsobu provádění veřejné sbírky se dá konstatovat, že nejvíce finančních prostředků se ve sledovaném období let 2012 až 2016 získalo pomocí ostatních příspěvků, a to 10 649 000 Kč, což představuje 49,16 % z celkové získané částky 21 663 000 Kč. Druhým nejvýnosnějším způsobem jsou DMS zprávy, které představují 36,12 % ze získané celkové částky. Prodejem předmětů se vybralo 11,9 % cílové částky a formou pokladniček 2,73 %.

Nadační fond Kapka naděje získává prostředky z finančních darů od malých i velkých dárců. Ve sledovaném období let 2012 až 2016 se podařilo obdržet částku 78 347 000 Kč. Největší částku nezisková organizace získala v roce 2012, a to 17 663 000 Kč. Následující rok došlo ke snížení finančních darů o 30 %. Rok 2014 ve srovnání s rokem 2013 zaznamenal nárůst prostředků o 24 % na částku 15 293 000 Kč. Rok 2015 přinesl opět zvýšení finančních darů o 15 %. Mírný pokles nastal oproti roku 2015 v roce 2016. Jednalo se o snížení o 12 %, což znamenalo finanční prostředky v částce 15 490 000 Kč.

Graf 4.5 Objem prostředků získaných z finančních darů

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

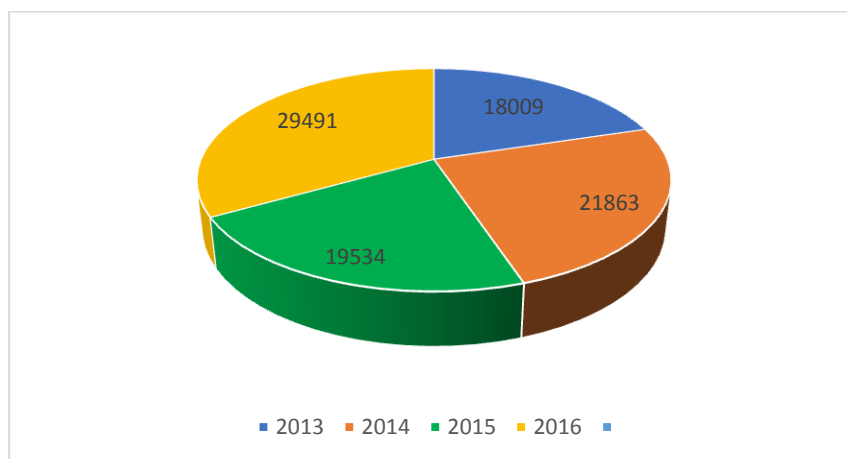
Poskytovatelé finančního daru přesahující částku 1 000 000 Kč se na celkové částce podíleli 60,57 %, což představuje 47 455 000 Kč. Mezi největší dárce ve sledovaném období patří společnost Shell Czech Republic, a.s. Zmíněná společnost přispěla neziskové organizaci nemalou měrou. Z celkově získané částky darovala firma 35,85 %. Společnost Shell Czech Republic, a.s. finanční prostředky získává prostřednictvím svých zákazníků za natankované pohonné hmoty. Program Shell ClubSmart umožňuje darovat body ve prospěch nadačního fondu Kapka naděje, kdy jeden bod se rovná jedné koruně české. I malí dárci hrají velkou roli ve financování. Celkový podíl na získání finančních darů od drobných dárců tak dosahuje výše 39,43 % z celkově získané částky, tedy 30 892 000 Kč.

Ve sledovaném období let 2012 až 2016 získal nadační fond Kapka naděje i věcné dary. Hodnota těchto darů představuje částku 5 248 000 Kč. Poskytovatelé věcného daru přesahující hodnotu 100 000 Kč se podílí na celkové hodnotě prostředků 62,85 %, což je 3 304 000 Kč. Mezi největší dárce patří společnost Laufen CZ, s.r.o. Firma darovala za sledované období sanitární techniku na rekonstrukci nemocničních zařízení v částce 994 000 Kč, tedy 18,94 % ze získaných věcných darů. Malí dárci věcných darů se podílí 37,05 %, což představuje 1 944 000 Kč. Mezi věcné dary, které nezisková organizace získala, patří například zájezdy pro děti, trička, kancelářské potřeby, mobilní telefony nebo notebooky.

Posledním zdroje financování nadačního fondu Kapka naděje jsou dary třetím osobám prostřednictvím darovacích smluv. Jelikož není přesně určeno, co darovací smlouvy obnáší, dá se předpokládat, že se spíše jedná o sponzorské smlouvy, tedy určitým způsobem

o protislužbu, jako je například uvádění loga dárce na pořádaných kulturních, sportovních a jiných akcích. Na základě těchto smluv, získala nezisková organizace částku 88 900 000 Kč. Rok 2013 přinesl pomocí darovacích smluv finanční prostředky ve výši 18 009 000 Kč. Následující rok se hodnota zvýšila o 21 %. V roce 2015 se oproti roku 2014 jedná o snížení, který představuje 11 %. Nejlépe se dá hodnotit rok 2016, kdy finanční částka činí 29 494 000 Kč. Finanční prostředky se v tomto roce zvýšily oproti roku 2015 o 51 %.

Graf 4.6 Objem prostředků získaných z darů třetím osobám

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Jak je z grafu 4.5 zřejmé, nadačnímu fondu Kapka naděje se každoročně daří z darovacích, snad lépe řečeno sponzorských smluv, získávat nemalou částku finančních prostředků.

Pro lepší srovnání jsou jednotlivé zdroje financování za sledované období let 2012 až 2016 uvedeny v tabulce.

Tabulka 4.1 Zdroje financování v letech 2012 až 2016

Zdroj financování	V tisících Kč	%
Veřejná sbírka	21 663	11,16
Finanční dary	78 347	40,35
Věcné dary	5 248	2,70
Darovací smlouvy	88 900	45,79
Celkem	194 158	100

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

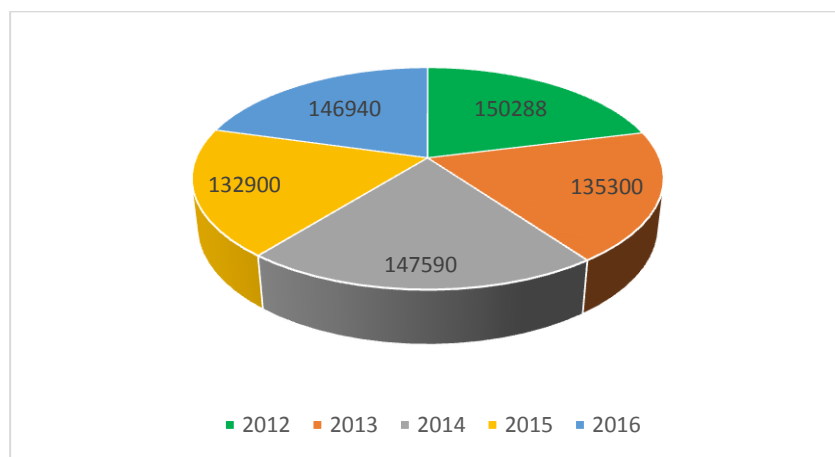
Jak je v tabulce 4.1 zřejmé, nejvýnosnější zdroj financování pochází z darů 3. osobám z darovacích smluv. Podíl na celkové částce odpovídá 45,79 %. Velký díl mají finanční dary, a to jak od velkých, tak i malých dárců. Na celkově získaných finančních prostředcích je to 40,34 %. Z veřejných sbírek nadační fond Kapka naděje obdržel 11,16 % a věcné dary představují 2,70 % celkové částky.

Za sledované období let 2012 až 2016 byly v nadačním fondu Kapka naděje zaměstnáni tři lidé, z toho jeden byl veden jako řídící pracovník.

4.2 Zhodnocení obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni

V letech 2012 až 2016 patřily mezi velké zdroje financování hlavně zahraniční státní rozpočty. Další zdroje financování jsou místní rozpočty, operační programy, dary od firem i jednotlivců, vlastní výnosy. Pro srovnání jednotlivých let sledovaného období 2012 až 2016 budou použity pouze finanční prostředky ze zdrojů pocházejících z České republiky. Jedná se o objem prostředků ze státního rozpočtu ČR, přímé dary, veřejné sbírky, prodej vstupenek a prodej výrobků.

Graf 4.7 Objem prostředků získaných ze státního rozpočtu České republiky

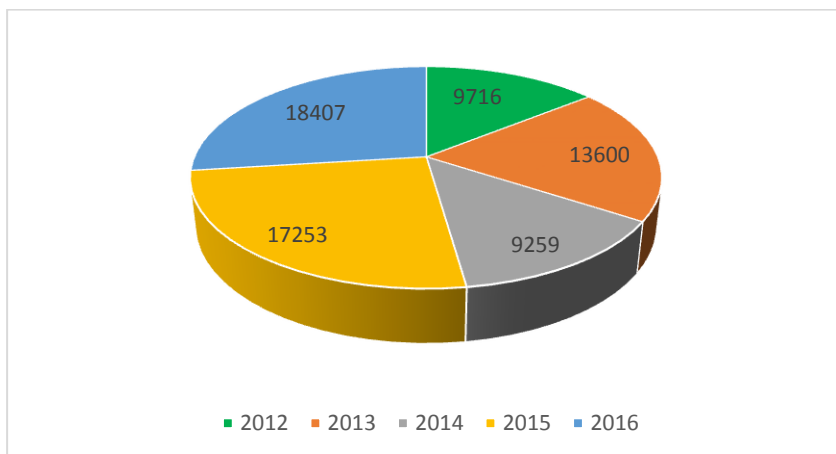

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Jak ukazuje graf 4.6, v roce 2012 získala nezisková organizace Člověk v tísni ze státního rozpočtu ČR nemalou částku ve výši 150 288 000 Kč. Rok 2013 zaznamenal pokles o 10 %. V roce 2014 se oproti předchozímu roku prostředky navýšily o 9 %. I následující rok 2015 se finanční částka snížila, a to o 10 % v porovnání s rokem 2014. Rok 2016 oproti roku 2015

finanční prostředky ze státního rozpočtu vzrostly na částku 146 940 000 Kč, což je 11 %. Za celé sledované období Člověk v tísni získal celkovou částku 713 098 000 Kč.

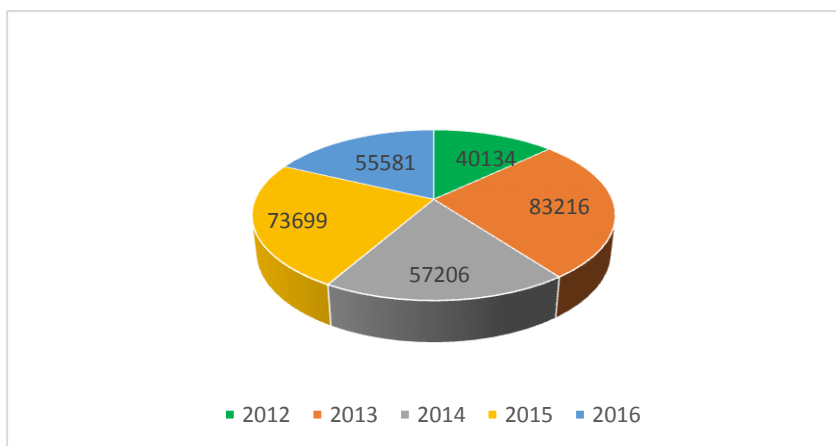
Graf 4.8 Objem prostředků získaných z přímých darů

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Pojem přímé dary představují finanční prostředky jak od malých, tak i velkých organizací. V grafu 4.7 je vidět nárůst těchto financí, tedy kromě roku 2014. V roce 2013 vzrostly příjmy oproti roku 2012 o 40 %. Velký pokles finančních darů nastal v roce 2014, kdy byl zaznamenán propad k roku 2013 o 32 %. Naopak od roku 2015 příjem přímých darů stoupal. Konkrétně v roce 2015 o 86 % k roku 2014 a v roce 2016 o dalších téměř 7 % ve srovnání s rokem 2015. Na přímých darech, tedy finančních darech, získala obecně prospěšná společnost Člověk v tísni částku dosahující hodnoty 68 235 000 Kč.

Graf 4.9 Objem prostředků získaných z veřejné sbírky

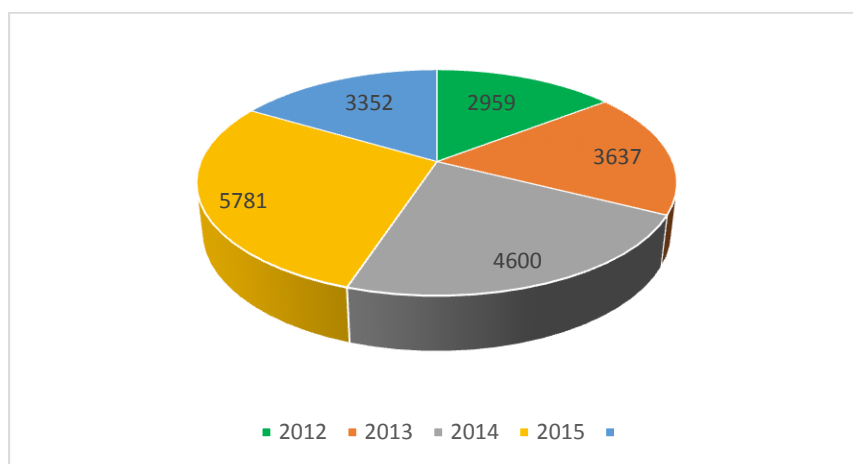

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Z veřejné sbírky obdržel Člověk v tísni částku 309 836 000 Kč. V roce 2012 obdržená částka činila 40 134 000 Kč. Meziroční srovnání objemu prostředků získaných z veřejné sbírky bylo následovné. Rok 2013 zaznamenal velké navýšení ve vybrané částce, a to o 107 %. K tomuto posunu přispěla veřejná sbírka na povodně, které v tomto roce postihly Českou republiku. Rok 2014 oproti roku 2013 zaznamenal pokles finančních prostředků z veřejných sbírek o 31 %. Naopak v roce 2015 se jednalo o nárůst k roku 2014 ve výši o 29 %. objemu prostředků. V meziročním srovnání let 2015 a 2016 jde o pokles o 25 % na částku 55 581 000 Kč.

Dalším zdrojem financování obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni patří prodej vstupenek na akce pořádané pod záštitou neziskové organizace. Konkrétně se jedná o filmový festival pod názvem Jeden svět. Každý rok je uvedeno přes sto dokumentárních filmů z celého světa. Tématem jsou filmy o politických kauzách, rozvojových tématech, ale i o sociálních otázkách, životním prostředí a životním stylu.

Graf 4.10 Objem prostředků získaných z prodeje vstupenek

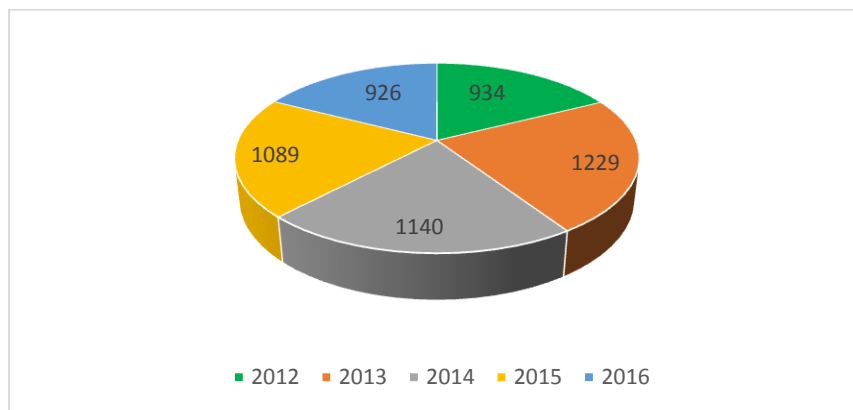

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Celkový příjem z prodaných vstupenek za sledované období let 2012 až 2016 činil částku 20 329 000 Kč. Pokud se rok 2012 vezme jako výchozí hodnota s obdrženou částkou 2 959 000 Kč, dá se říci, že každý následující rok, až do roku 2015, byl úspěšnější v tomto zdroji financování. V meziročním srovnání se konkrétně jednalo o nárůst 23 %, v roce 2013, v roce 2014 o 26 %, v roce 2015 navýšení prostředků o 26 % na částku 5 781 000 Kč. Následující rok 2016 zaznamenal pokles objemu prostředků získaných z prodeje vstupenek o 42 % na částku 3 352 000 Kč.

Posledním sledovaným zdrojem je prodej výrobků. Tímto způsobem získala obecně prospěšná společnost Člověk v tísni během daného období částku 5 318 000 Kč.

Graf 4.11 Objem prostředků získaných z prodeje výrobků

Zdroj: Výroční zpráva 2012 - 2016, vlastní úprava

Jestliže rok 2012 bude výchozím rokem s částkou 934 000 Kč, navýšení vybrané částky v roce 2013 vzrostlo o 32 %. Následující rok 2014 se snížil objem prostředků o 7 % I v roce 2015 v meziročním srovnání došlo ke snížení finančních prostředků, a to o 5 %. Rok 2016 v porovnání s rokem 2016 zaznamenal pokles finančních prostředků z prodeje výrobků na částku 926 000 Kč, což představuje snížení o 15 %.

Za sledované období let 2012 až 2016 bylo na vybraných zdrojích získáno 1 116 816 000 Kč. Největším zdrojem finančních prostředků je bezpochyby státní rozpočet, kdy částka 713 098 000 Kč představuje 63,85 % celkových prostředků. Prostřednictvím veřejných sbírek bylo vybráno 309 836 000 Kč, což činí 27,74 %. Přímé dary se podílí 6,11 % s částkou 68 235 000 Kč na celkové sumě, prodej vstupenek 5 318 000 Kč, což je 1,8 % a prodej výrobků 5 318 000 Kč, představuje 0,48 % z celkově získaných prostředků. Nejúspěšnějším rokem za sledované období je rok 2013. V tomto roce byly v České republice povodně, což svým způsobem přispělo k velké solidaritě lidí, kteří se chtěli podílet na zmírnění škod povodněmi poškozených oblastí.

Za sledované období let 2012 až 2016 obecně prospěšná společnost Člověk v tísni zvýšila počet zaměstnanců. V roce 2012 pracovalo pro společnosti 285 lidí, z toho 8 pracovníků bylo řídících. V roce 2013 již se jednalo o 305 zaměstnanců, z toho 10 jich bylo řídících. Meziročně tak společnost zaznamenala v počtu pracovníků zvýšení o 7 %, z toho řídících o 25 %. V roce 2014 nezisková organizace zvýšila stav zaměstnanců na 357, z toho 11 bylo

řídících. Meziročně vzrostl počet o 17 %, z toho řídících pracovníků o 10 %. Výroční zpráva z roku 2015 uváděla 366 zaměstnanců, z toho 11 řídících. Počet osob pracujících pro společnost tak meziročně stoupl o 2,5 %, u řídících pracovníků se stav nezměnil. I rok 2016 zaznamenal zvýšení zaměstnanců obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni na počet 385, z toho řídících bylo 11. Meziročně počet pracovníků vzrostl o 5 %, u řídících pracovníků zůstal stav od roku 2014 stejný.

4.3 Strategie, důvěryhodnost a transparentnost vybraných neziskových organizací

Pro neziskovou organizaci je životně důležité s podnikatelskou sférou umět komunikovat a splnit spoustu podmínek, které povedou k úspěšnému získávání prostředků. Pro dobrou komunikaci je potřeba seznámit se s aktivitami oslovených firem z oblasti společenské odpovědnosti a zájmu o podporu neziskových organizací. Je dobré získat co nejvíce informací o způsobech, jak tu či onu firmu oslovit, zda přímo nebo její nadační fond či firemní nebo spřízněnou nadaci. Je důležité promyslet si strategii a analyzovat, jak své požadavky s aktivitami dané firmy propojit v rámci jejího oboru podnikání či s již dříve projeveným a zveřejněným zájmem. Pro neziskovou organizaci je dobré mít svůj vlastní plán a vizi a sledovat strategii a plán oslovených, znát jejich priority a hodnoty, které uznávají. Je na místě hledat cesty, jak se nejvhodněji dostat do zájmu firem, které chce nezisková organizace oslovit, jakým směrem se potenciální oslovená firma orientuje, vyhledat správného člověka, kterého osloví.

Protože nejvýznamnější přísun finančních prostředků ve prospěch neziskových organizací je z podnikatelské oblasti, je také potřeba klást důraz na důvěryhodnost a transparentnost, která je pro firmy v hodnocení, zda se o neziskovou organizaci zajímat, zcela zásadní. Aby se nezisková organizace mohla zařadit mezi organizace důvěryhodné, musí splnit podmínky, jako je být spolehlivým a otevřeným partnerem, dbát na svou image a hlavně umět prezentovat výsledky své práce a svůj vliv na postoj a náhled celé společnosti a poukázáním na svůj pravidelný provoz a svůj zájem o obecnou a související společenskou problematiku či dokonce místní problémy v daném oboru svého zájmu, může konkrétně upozorňovat na spolupráci s konkrétními institucemi.

Být spolehlivým a otevřeným partnerem znamená mít fungující a průhledné procesy, které v organizaci probíhají, tedy myslet procesně. Řádně vyúčtovat každou položku, mít správné účetní výstupy ze všech podpořených projektů, a to vše včas. Vždy brát ohled na pravidla, výkaznictví a výstupy zveřejněné svými dárci. Má-li nezisková organizace objektivní důvod

a není schopna z daného projektu provést včasné vyúčtování nebo zveřejnění závěrečné zprávy, je potřeba dárce či sponzora pravdivě a otevřeně o této skutečnosti informovat. Stejně tak by měla dárcovská firma být informována o tom, které a kolik dalších dárců je připravena nezisková organizace pro daný projekt oslovit. Svého dárce či sponzora je potřeba informovat o plánovaných aktivitách s náležitým předstihem, své požadavky přesně a také otevřeně formulovat, ale stále si udržovat vztah partnerský a nabízet svou spolupráci, nikoli se snažit o citové vydírání či podobný nedůstojný přístup.

Jedním z podstatných úkolů pro úspěch neziskové organizace je být otevřený, což znamená mít stále aktualizované webové stránky, které budou snadno dostupné a budou zde podávány jasné informace o činnosti a výsledcích práce neziskové organizace. Nezisková organizace měla mít připravenou vlastní strategii, jak bude postupovat a jakým způsobem zajistí následné pokračování projektu v případě, že daný sponzor ukončí svou podporu.

Je nutné hlídat, aby nedocházelo k rozporům, jak se prezentuje nezisková organizace navenek a jak jedná v osobním kontaktu, jak se možnému dárci celá organizace jeví například při návštěvě v sídle neziskové organizace. K dobré image organizace patří dobře prezentovat svou práci a její výsledky, v prezentacích být nejen přesný, ale i odlišný od ostatních organizací, tedy být originální a nápaditý. K dobré prezentaci neziskové organizace přispěje i kvalitní prezentace referencí, která by měla mít vkusnou a nevтіravou formu.

Nezisková organizace by měla být odborníkem ve svém oboru, měla by vyvíjet publikační činnosti, používat odborné argumenty ze svých vlastních výzkumů a šetření nebo z výzkumů a studií dalších odborných institucí.

Obecně by všem svým dárcům měla nezisková organizace podávat snadno dostupnými prostředky informace, které budou přehledné, srozumitelné a současně budou mít jasně vypovídající informační kvalitu. Měla by dokládat se zpětnými vazbami, které vyhodnocuje, například formou statistiky. Statistika by měla být jednoduše a pro laickou veřejnost srozumitelně a poutavě vysvětlována. Je dobré dávat vědět, kde darované prostředky pomohly. Dobrý dojem dělá dokladování například fotografiemi, upozornění na to, kam se organizace v časovém horizontu posunula.

Nezisková organizace nikdy nesmí zapomínat na ocenění a prezentaci práce dobrovolníků, na ocenění a prezentaci pomoci ze strany svých dárců a sponzorů.

Pod pojmem transparentnost je potřeba představit si průhlednost, otevřenost a srozumitelnost. Z výročních zpráv obou vybraných organizací se dá vyčíst mnoho důležitých informací. Výroční zprávy obsahují poslání organizací, jejich cíle, organizační strukturu. Jsou zde uváděny stanovy, počet a struktura zaměstnanců, stav majetku, finanční zdroje, hospodaření. V celku podrobně jsou uváděny spolupracující organizace a významní dárci.

Ve výročních zprávách sledovaného období let 2012 až 2016 nadačního fondu Kapka naděje jsou veškeré informace naprosto jednoznačné a přesné. Každou uvedenou položku lze dohledat do detailů, dárcem počínaje až po konečného příjemce. Jedinou zveřejněnou položkou ve způsobu provádění veřejné sbírky, která se jeví nesrozumitelná, je položka „ostatní příspěvky“. Tato není blíže specifikována a dá se tudíž domnívat a odvodit, že se jedná pravděpodobně o vstupné na akce, které nadační fond pořádá. Mezi takové akce pořádané k získání finančních prostředků patří například každoročně konané benefiční koncerty, festivaly, aukce nebo dobročinné bazary. Jako další méně srozumitelné se jeví položka „dary třetím osobám získané na základě darovacích smluv“. Z výročních zpráv není zřejmé, kterých dárců se tento typ darovacích smluv týká.

Ve výročních zprávách sledovaného období let 2012 až 2016 obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni jsou informace méně podrobné, což jistě souvisí s širokými oblastmi pomoci neziskové organizace. V nákladech je zřejmé, jaké prostředky byly věnovány v oblasti vzdělávání a osvěty. To stejné se ale nedá říci o finančních zdrojích. Člověk v tísni získává prostředky z mnoha oblastí, které nelze specifikovat a přiřadit ke směru dané pomoci.

I přes zjištěné nedostatky, které pravděpodobně nejsou tak hluboké, jak se na první pohled jeví, jelikož je vysoce téměř jisté, že podrobnější kontrolou by bylo možné položky objasnit, se vybrané neziskové organizace jeví jako velice důvěryhodné a spolehlivé, což lze konstatovat také na základě přístupů jednotlivých dárců, ať velkých nebo malých.

Ekonomická data potřebná k analýze a zhodnocení alternativních zdrojů financování neziskových organizací působících v oblasti vzdělávání a zdravotní péče byla získána pomocí moderních technologií, což v dnešní době zajisté internet představuje.

Webové stránky nadačního fondu Kapka naděje a obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni jsou snadno dohledatelné. Z hlediska přehlednosti jsou stránky na velice vysoké úrovni a webové stránky jsou pravidelně aktualizovány. Jednotlivé odkazy jsou zřetelné

a srozumitelné a splňují veškeré požadavky na to, aby se neziskové organizace mohly vhodně prezentovat široké veřejnosti. Běžný uživatel těchto stránek se naprosto snadno dostane k informacím o neziskové organizaci, stejně tak k informacím, které bude potřebovat v případě, že se sám rozhodne zvolenou neziskovou organizaci podpořit. Získat důvěru k vybraným neziskovým organizacím pomáhá i fakt, že webové stránky nabízí možnost dohledat informace, komu byly získané finanční prostředky poskytnuty, ale také informace o tom, kdo finanční prostředky poskytl.

Neziskové organizace lze prezentovat na veřejnosti i za pomoci sociálních sítí. V dnešní době je pro úspěch jakékoli organizace nezbytné, aby se dostala do povědomí co největšímu množství lidí. Nemusí se vždy přímo jednat o budoucí dárce. Spíše je důležité, aby se samotná existence neziskové organizace stala samozřejmě vnímanou součástí života každého člověka. Velké možnosti v této oblasti nabízí sociální sítě, jako je Facebook, Instagram a Twitter.

Nadační fond Kapka naděje a obecně prospěšná společnost Člověk v tísni mají i v této oblasti již značné zkušenosti a jejich stránky především na Facebooku jsou na velmi vysoké úrovni. Stránky obou neziskových organizací poskytují veškeré informace o chystaných akcích, poskytnuté či realizované pomoci jednotlivým osobám, nebo organizacím. A v neposlední řadě jsou zde prezentována kompletní fotografická alba z daných akcí. Lidé se samozřejmě mohou k zveřejněným dokumentacím vyjadřovat za pomoci komentářů. Jejich reakce jsou z převážné části velmi pozitivní. Nastává tu otázka, zda u obou zvolených neziskových organizací existuje „cenzura“ negativních komentářů. To se běžný člověk pravděpodobně nemá šanci dozvědět, ale s ohledem na širokou škálu činností obou neziskových organizací je předpoklad, že k takovým zásahům v podstatě nedochází a mazány jsou jen příspěvky, které obsahují vulgarismy či jiný nevhodný obsah, jak je tomu u každé informace, které tato média poskytují.

Bohužel lze stále narážet na riziko vkládání nevhodných komentářů, které mohou být urážející, diskriminující či jinak negativně laděné. Obecně jde o velký problém sociálních sítí, který se ale daří řešit právě za pomoci schvalování vkládaných komentářů, přestože tím může být částečně omezena možnost svobodného vyjadřování.

V několika případech byl vznesen v komentáři dotaz, proč zrovna daný pacient měl možnost léčby, a druhý ne. V tomto případě je nutné si uvědomit, že otázka léčby pacientů s pohybovým postižením, či nádorovým onemocněním, je velice složitá a každý člověk je svým způsobem ojedinělý pacient. Ve prospěch či neprospěch zasaženého člověka může hrát

roli obrovské množství zdánlivě malicherných detailů, které v konečné fázi rozhodují o míře pomoci. Tuto otázku ovšem neřeší nadační fond Kapka naděje, ale především fundovaní odborníci. Je nutné mít na paměti, že není v silách obou neziskových organizací poskytnout maximální možnou pomoc všem lidem, kteří o ni požádají a je nutné dávat šanci těm pacientům a potřebným, kteří mají co nejlepší předpoklady pro úspěšnou léčbu či socializaci. I proto konkrétně nadační fond Kapka naděje podporuje především specializovaná oddělení nemocnic nákupem potřebných přístrojů a zařízení, které mohou sloužit buď k léčbě, nebo k včasnému odhalení zdravotního problému.

Za zvážení také stojí fakt, že jak nadační fond Kapka naděje, tak obecně prospěšná společnost Člověk v tísni poskytují na sociálních sítích převážně „úspěšné“ akce. S ohledem na oblasti zaměření je ale jasné, že ne vždy je léčba či pomoc úspěšná. Zde je ale nutné souhlasit s názorem jedné klientky konta Paraple, která ve svém komentáři na facebookových stránkách organizace napsala vyjádření ve smyslu, že v některých momentech lidského života není důležité procentuální vyjádření šance na vyléčení, ale samotná naděje a sounáležitost. Totéž platí pro zařazení osob z ohrožených sociálních skupin do „normálního“ života, protože motivující je v tomto případě úspěch, nikoli neúspěch.

A to je pravděpodobně největší přínos využívání sociálních sítí v daných oblastech. Lidé s podobnými osudy mohou sdílet své strasti, podělit se o své zkušenosti a poradit třeba i v jednoduchých věcech. Tím mohou častokrát ušetřit jiným osobám a rodinám čas nebo nemalé finanční prostředky, které mohou být využity jinde. A zároveň mnohdy pomáhá pouze rozhovor s osobou, která má podobný osud a dovede se tedy lépe vcítit do pocitů druhého.

Závěrem lze tedy říci, že účast těchto zvolených neziskových organizací v sociálních sítích zprostředkovává nejen hmotnou pomoc, ale i pomoc morální a jejich přínosem je poskytování informací a sdílení osob s podobnými životními osudy je nezanedbatelný a v mnoha případech rozhodující pro navrácení zpět do běžného koloběhu života, ač s určitým omezením. Člověku v těžké životní chvíli značně pomáhá i vědomí, že v dané situaci není sám a že existuje cesta k lepšímu životu, ačkoli se na první pohled může zdát, že tomu tak není.

5 ZÁVĚR

Neziskové organizace mají v naší společnosti nenahraditelný význam. Působí tam, kde ostatní systémy nejsou schopny potřebnou pomoc poskytnout vůbec nebo pouze nedostačující. Bakalářská práce byla zaměřena na analýzu a zhodnocení využívání alternativních zdrojů vybraných neziskových organizací. Pro výběr byl zvolen nadační fond Kapka naděje působící v oblasti zdravotní péče a obecně prospěšná společnost Člověk v tísni, která mimo jiné humanitární a rozvojové pomoci působí i v oblasti vzdělávání. K analýze bylo vybráno období let 2012 až 2016, byly použity metody popisu, analýzy a následného zhodnocení z dat z výročních zpráv mezi jednotlivými lety.

V analýze nadačního fondu Kapka naděje byly porovnány jednotlivé způsoby provádění veřejné sbírky. Jednalo se o sbírky prostřednictvím pokladničky, prostřednictvím prodeje předmětů, prostřednictvím DMS zpráv a prostřednictvím ostatních příspěvků. Z analýzy vyplývá, že nejúspěšnějším způsobem provádění veřejné sbírky jsou ostatní příspěvky. Lze logicky odvodit, že ostatními prostředky se rozumí zdroje získané z prodeje vstupenek na akce konané Kapkou naděje. Jako velmi úspěšnou se jeví forma získávání prostředků pomocí DMS zpráv, která je podle provedené analýzy druhým nejziskovějším způsobem obstarání financí formou veřejné sbírky pro zajištění potřeb nadačního fondu. Formou veřejných sbírek byla ve sledovaném období let 2012 až 2016 získána položka představující 11,16 % z celkového objemu získaných prostředků. Skutečně velkou pomoc nadační fond získává prostřednictvím finančních darů, a to jak od velkých společností, tak i od drobných dárců. V přirovnání k celkovému objemu se jedná o 40,35 %. Věcné dary představovaly z celkového objemu prostředků poměrně malou část, a to 2,70 %. Nejvýznamnější položku získaných prostředků tvoří darovací smlouvy, a to ve výši 45,79 % z celkového objemu. Získané finanční prostředky byly využity na nákup zdravotního zařízení a vybavení, které ulehčuje a zdokonaluje péči o nemocné děti. Zajišťuje také finanční pomoc a úlevu rodinám při překonávání již tak složité životní situace. Nemalé částky jsou poskytovány i na výzkum, vzdělávání a osvětu v oblasti zdravotní péče.

V analýze obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni byly porovnány jednotlivé zdroje financování pouze z prostředků České republiky, a to prostřednictvím státního rozpočtu, přímých darů, veřejné sbírky, prodejem vstupenek a prodejem výrobků. Z analýzy vyplývá, že největším zdrojem finančních prostředků byl jednoznačně státní rozpočet, který se na celkové hodnotě podílel poměrem ve výši 63,85 %. Prostřednictvím veřejných sbírek bylo

dosaženo objemu prostředků ve výši 27,74 %. Na přímých darech obdržela nezisková organizace obnos představující 27,74 % z celkově získaných prostředků. Podíl objemu získaných finančních prostředků z přímých darů byl 6,11 %. Příjem z prodeje vstupenek představoval 1,8 %. Nejmenšího podílu celkových finančních prostředků bylo dosaženo z prodeje výrobků, a to jen 0,48 %.

V posouzení transparentnosti výročních zpráv vybraných neziskových organizací nadačního fondu Kapka naděje a obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni se dá konstatovat, že obsahují všechny důležité informace. Výroční zprávy obsahují poslání organizací, jejich cíle, organizační strukturu i jejich cíle. Jsou zde uváděny stanovy, počet a struktura zaměstnanců, stav majetku, finanční zdroje, hospodaření. Vcelku podrobně jsou uváděny spolupracující organizace a významní dárci. Zveřejněné informace jsou jednoznačné a přesné. Menší nesrozumitelnost nastává ve způsobu provádění veřejné sbírky, ve výročních zprávách nadačního fondu Kapka naděje, a to u položky „ostatní příspěvky“. Tato není blíže specifikována a dá se tudíž domnívat a odvodit, že se jedná pravděpodobně o vstupné na akce, které nadační fond pořádá. Jako další méně srozumitelné se jeví položka „dary třetím osobám získané na základě darovacích smluv“. Z výročních zpráv není zřejmé, kterých dárců se tento typ darovacích smluv týká.

Ve výročních zprávách sledovaného období let 2012 až 2016 obecně prospěšné společnosti Člověk v tísni jsou informace méně podrobné, což jistě souvisí s širokými oblastmi pomoci neziskové organizace. Člověk v tísni získává prostředky z mnoha oblastí, které nelze specifikovat a přiřadit ke směru dané pomoci.

Posouzením transparentnosti webových stránek a sociálních sítí vybraných neziskových organizací nadační fond Kapka naděje a obecně prospěšná společnost Člověk v tísni se dá konstatovat, že jsou velice snadno dohledatelné, srozumitelné a orientace je v nich snadná.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Odborné knihy

BACHMANN, Pavel. *Management neziskové organizace*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-130-3.

BOUKAL, Petr. *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 264 s. ISBN 978-80-247-4487-2. □

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2009. 304 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5. □

STEJSKAL, J., H. KUVÍKOVÁ a K. MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

ŠPALEK, Jiří, Vladimír HYÁNEK, Laura FÓNADOVÁ a kolektiv. *Na penězích záleží české neziskové organizace v 21. století*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2017. 144 s. ISBN 978-80-210-8430-8

Legislativa

Zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech

Zákon č.117/2001 Sb., o veřejných sbírkách

Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon

Zákon č.372/2011 Sb., o zdravotních službách

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový)

Internetové zdroje

Kapka naděje. Výroční zprávy [online]. [cit. 2018-03-28], dostupné z:
<http://www.kapkanadeje.cz/>

Člověk v tísni. Výroční zprávy [online]. [cit. 2018-03-28], dostupné z:
<https://www.clovekvtisni.cz/kdo-jsme/vyrocnizpravy>

Červený kříž. Poslání Červeného kříže [online]. [cit. 2018-03-28], dostupné z:
<http://www.cervenykriz.eu/cz/poslani.aspx>

Diakonie Českobratrské církve evangelické. O nás: Diakonie ČCE [online]. [cit. 2018-03-28],
dostupné z: <https://www.diakonie.cz/o-diakonii/>

Centrum Paraple. Kdo jsme a co děláme [online]. [cit. 2018-03-28], dostupné z:
<https://www.paraple.cz/o-nas/>

Ministerstvo zdravotnictví. Legislativa [online]. [cit. 2018-03-28], dostupné z:
<https://www.mzcr.cz/Legislativa/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Legislativa [online]. [cit. 2018-03-28],
dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

a.s. – akciová společnost

BPK – banka pupečnickové krve

ČR – Česká republika

ČSE – Českobratrská církev evangelická

DMS – darovací multimediální zpráva

EU – Evropská unie

FN - fakultní nemocnice

Kč – koruna česká

LF – lékařská fakulta

o.p.s. – obecně prospěšná společnost

PC- osobní počítač

Sb. – Sbírký

SMS –krátká textová zpráva

SNP (Single Nucleotide Polymorphism) – genetický marker

s.r.o. – společnost s ručením omezeným

TBC - tuberkulóza

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 2.1 Členění národního hospodářství podle principu financování

Obrázek 2.2 Sektorové vymezení neziskového prostoru

SEZNAM TABULEK

Tabulka 3.1 Způsob provádění veřejné sbírky

Tabulka 3.2 Přehled vybraných finančních darů v tisících

Tabulka 3.3 Největší dárci přesahující hodnotu daru nad milion Kč

Tabulka 3.4 Poskytovatelé darů na základě darovacích smluv

Tabulka 3.5 Poskytovatelé věcných darů nad 100 tisíc Kč

Tabulka 3.6 Přehled finančních zdrojů v tisících Kč

Tabulka 3.7 Náklady na vzdělávání v tisících

Tabulka 4.1 Zdroje financování v letech 2012 až 2016

SEZNAM GRAFŮ

Graf 3.1 Obnos předaných darů podle druhu pomoci

Graf 4.1 Objem prostředků získaných pomocí pokladniček

Graf 4.2 Objem prostředků získaných prodejem předmětů

Graf 4.3 Objem prostředků získaných DMS zprávami

Graf 4.4 Objem prostředků získaných z ostatních příspěvků

Graf 4.5 Objem prostředků získaných z finančních darů

Graf 4.6 Objem prostředků získaných z darů třetím osobám

Graf 4.7 Objem prostředků získaných ze státního rozpočtu České republiky

Graf 4.8 Objem prostředků získaných z přímých darů

Graf 4.9 Objem prostředků získaných z veřejné sbírky

Graf 4.10 Objem prostředků získaných z prodeje vstupenek

Graf 4.11 Objem prostředků získaných z prodeje výrobků

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11.5.2018

Petra Frömllová